یا حفیظ یا دافع یا مانع یا کبیکج کعسلهون

طر ۱۹

RAGIP P.
Ks. N.
240
241

۲۲۹

۲۴۱

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
RAGIP P. ÇA. KÜTÜPHANESİ
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 175

بو شرح جزری

بسم الله الرحمن الرحيم

ایلیه بسم الله ایله هم کار خیره ابتدا ... ابتدا اولمندیدی اول ایش بکر سول کبریا

استعانت دیله رحمن و رحیم دن روز و شب ... قوه دلده عجزی کیم ایره سینه فیض خدا

قیل وسیله حضرت قرآن عظیم الشانی کیم ... حرمته منتظم اوله کلامک دائما

اوله قرآنه مناسب بشو اکلامی مقبولدر ... سوزلرک سلطانی حقا حق کلا امید شها

شول اولنکیم حضرت قرآنی دائم ذکر ایدر ... مطلع انوار قرآن اولور اول بی امترا

نور اولان موضعده قالمز چهلک ای دل ظلمتی ... اولور اول مرات جمیع ظاهر ایهم باطننا

نور قرآنله اجیلور باب نظمک قفلی بیل ... فاتح اولور اسم قرآن کنزلری بی ریبا اکا

روی قرآندن اجیلر باب نظمیه کیم مکه ... نور قرآند وسیله ای کونزوم صبح

حضرت قرآنک اسمی اولدی فرقان اجیل نور ... انک ایچون ذکر ایدرم اسم نوری اکثرا

اوقیان دللر جویدر روز و شب تجوید ایله ... نوره غرق اولور دلی انک اوقو قرآن دائما

ایلمه قرآن شفاعت ایدوکیدم اوروم ... قلمیه بو عبدنی دخی بی شفاعتدن جدا

تجوید اوزره اوقیانلر زمره سینه دمبدم ... ایلیه ملحق نور قرآن حرمتیچون یا خدا

ای حسینی قیل تضرع اول جناب باریه ... ایده توفیقین سکا کار خیرده رهنما

یا الهی حضرت قرآن جلیل القدر ایچون ... ترجمه اتمک میسر قل جزری بکا

شول ولانکه کیم میسر ایده سن اتمامنی ... درمکنون دیو ویردم اسمنی یا رب اکا

اول حبیبک حرمتیچون بو جای قلمه رد ... حرمتینه چار یار باصفای ذو الوفا

صدق ...

صدره شرح ایلیوب دخی رضاکی قل دلیل ... یوق بضاعت کرچه اما کوکلمده وشری هوس

سعیفه تجوید کلام اللهه انسب سوزلری ... من نه کمتر عاجزم کیم سوزنا ایچون آچم دهان

ره قرآن کم یمده باک اولورسک معین ... بر کرم استی خدا استین قل کرم هر روز و شب

فاتح ایدرسک بیلورم بلمدوکمی یا علیم

ربنا افتح علیکی فضلکله امدادیت بکا ... استرم سندن اعانت نطق ایدم خیر الادا

سویلیمکی ایله تیسیر کیم رضاکی ایده اولا ... حضرت قرآن عظیمک حرمتیچون قل کشا

لطفک ایله تا که بندن صادر اولمیه خطا ... فیض لطفک جاری اولوب حق کلام ایدم ادا

فضلکله و دخی بیلوب سویلیدوکیم صحیح و ...

یقول راجی عفو رب سامع ... محمد ابن الجزری الشافعی

دیمو مولی رب غفار عفوی ایدوبن جاه ... اولیه کیم قل قبول ایدیجید رقولدن دعا

اول امو جکیم محمد شهرتی ابن الجزری ... اولدی منسوب الجزیره دخی یعنی دینور اکا

شافعی المذهب شیخ الامام المقرئین ... هم حدیث علمنده ماهر اولدو غنی روشن بیما

الحمد لله وصلی الله ... علی نبیه ومصطفاه

دیدوکیم راجی که یعنی حمد تخصیص ایلیوب ... دیم که حمد الله مخصوص اولدی انجق مطلقا

هم دخی الله صلوة استولی نبیسی اوزره کیم ... انی مختار قلدی ناسدن اه هم اباهم باطنا

محمد وآله وصحبه ومقرئ القرآن ... مع محبه

کیم محمددر انک آلینه واصحابینه ... مقرئ قرآن هم قارئ قرآن سوزلره

حضرت مع آل واصحاب تابعین کم ذکر اوله ... شبعیتله الله صلوة استوندینور اجوا را

انبیانک غیره کم منفردا دینله ... یا خود اهل بدعت ایچون دیمه دخی واخطا

رحمه حق كه تمام اتدی مصنف خطبه سین رحمة الله علیه دیه لم بز ده اكا

حضرت قرآن عظیمی تجوید ایله بلمكه خطبه سندن صكره نذر ایدركله آنی جان مال

وبعد انّ هذه مقدمة فیما علی قارئه ان یعلمه

بسمله و حمدله و صلوله دن صكره هم بیل محقق شو بنم تألیف ایتدوگم بو كتاب

بر رساله در قواعد تجویدی ایدر بیان حضرت قرآنی اوقویانلر اوزره دائما

اول قواعد دیدوگم تجوید قرآن علمیدر كه انی بلمك اولدی واجب بو سوزیمه دیمه لا

بیك جالش تجویده كیم روشن دلیلم وار بنم نص قاطع رتّل القرآن ترتیلا اكا

قال النبی علیه السلام اقرؤا كما علمتم صدق رسول الله و حبیب الله صدق

تعلیم اولندوغكز كبی قرائت ایله كوز دیو امر اتدی حدیثنده رسول كبریا

حق كلامی مثبت هم موكد بالحدیث هم دخی اجماع امت ایله تجوید ثابتا

اذ واجب علیهم محتّم قبل الشروع اولا ان یعلموا

زیرا انلر قاریلر اوزره واجب و لازمدر كه شروع اتمزدن اول بیله لر اك اولا

مخارج الحروف والصفات لیلفظوا بافصح اللغات

مخرجنی هم حرفلرك هم دخی حرفده جمله بیله لر مشهور صفاتن هم حروفك دائما

هم لغتلر افصحی ایله تلفظ ایده لر تا كه اولدوغی لغت اوزره یعنی خوش اداء

زیرا قرآنا عربا بیورده اول اله هم حبیبك لسانی اوزره اتدی انزالا

دخی هم اهل بهشتك دلی هم بهشت بیل عربی اولیسر دیو بیوردی مصطفی

تفضیل ولندی انكچون بو لسان عرب بیل علی غیر اللغات اولمادی قرآن انزالا

مخارج

یعنی یجب علی قارئ القرآن تعلیم مخارج الحروف وصفاتها حال كونهم محررین للتجوید والوقوف ورسوم المصاحف العثمانیة لانها احد اركان القرآن

محرری التجوید والمواقف وما الذی رسم فی المصاحف

بیلیجی اولدقلری حالده حقیقت تجوید هم دخی وقف ایدهجك یرلرده نیجه اولا وقف

دخی شول رسوم اولان الفاظ قرآنیه یی نیجه یازمش مصاحف ایچره عثمان ذو الحیا

رضی الله عنه هم روز و شب نیجه یازدی اتفاقی اختلافی بیل كذا

من كل مقطوع وموصول بها وتاء انثی لم تكن تكتب بها

بیلیجی اولدقلری حالده هم مقطوع اولانی دخی هم موصولدن الفاظ مصاحفده اولا

دخی هم تاء مؤنث ها ایله یازلمدی بیله لر تاء طویلی دخی هم كوز لیجه تا

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن بحر جیمی هم حروفك تحت بنیده ابیمعا

باب مخارج الحروف

مخارج الحروف سبعة عشر علی الذی یختاره من اختبر

اون یدیدر بیل حروفك طوغجق مخرجلری بعضیلر اون التی دیدی بعضیلر اون دورت اكا

یعنی اون التی دیو عد ایدنلر بیلوك بیل حروف جوف اسقاط ایدر اتباعی ایله

دیدی اون دورت بیل منه دخی اتباعی ایله قیلوب اول لام را نون مخرجلرینی مفرد ا

اما بو قول خلیل اون یدیدر مختار اولان امتحان ایدوب قبول اتدی تتبعله اكا

دكله كل مخرج اصولن دخی دیم اوج در اولی حلقی ایكنجیسی لسانی ای اخا

هم اوچنجیسی شفوی اول اصول مخرجك بر جماعت دخی قاتدی جوف خیشومی اكا

دیدیلر بونلرله ابش در اول اصول مخرجی صوت بیله حروفك مخرج جوفدن اولا

مخرجندن حرف تولد ایدجك هم حرفك چون لازم اولور ایكی جسم بیل طوقنمق لق اخا

یعنی بو حروف اولی حلقی اولور تلفظ اولنجق حلقک التی اوستنه فینه طوقنمق النرما
یالکز نفس قاری دخی تلفظ اولنجق حنک اعلا ایله دل بربرینه طوقنمشا
یعنی جسمین تصادم حرف جسمیده بولنیور شئین وباده لکین اما واقع تصادم هوا

للجوف الف واختاها وهی حروف مدّ للهواء تنتهی

جوف الجوف اولدیغی طوغاجق یری بلکه الف دخی ایکی قرداشی واو الف واو بر ده یا
اشبو اوچ حرفه دیدیلر یعنیکم مد حرفلری بیل نفس دوکندوکی یر ده بوله بیلم انتهاها
نسبیله الف واو یا اخت اولمسی بر برینه حرف مدنه در مشابه اولمکسی
صوت ده اولدیلر مشابه حرکتله اکله مثال حضرت قرآنده کلدی لفظ نوحیها مثال
یعنی الف بلکه تصعد ایله اولور یا دیمک یاتسفل ایله اولور رفع دشم جسمی دیمک
واو ایکیسی ارتسنده نوکبی اه ولدی عرتیم اعتراضلیه بر برندن بو سبیله اولدی تمیز
ذاتلری قایم حرکت بونلرک اصلا قبول دایما ساکن اولورلر واو الف یا ای اوغل
ساکن اولمق ایله قادر اش اولدی الف واو یا بر محل یوق بونلره الجوق وار هواده انتهی
کندولردن اول اولان حرفه حرکتی اکر کندو جنسلری اولورسه اول حرکتله اولر
مد اولورلر بر بری حرف قدر بلکه بر بولردن صوکی سبب مد یوغنه ای نوحوان
بو حروف جوفدن اول حرف حرکتلو اولمسی ساکن ایله اتمک تلفظ ممکن اولماز برکه
جوف جکالرارسیله بم بوغزدن دخی اوکی دشلره وارنجه خالی یر دیدیلر بک یلوکی
بر سبب دخی الف ده دیدیلر کیم حرف مد واو یا یه دخی ای روحم دیدیلر حرف مد
آنکیچون اشبو نوحیها مثالینی سکا بیل کتوردم که قیاس ایت مد طبیعی اولنا

یعنی فتحه یه

یعنی فتحه یه الف یم کسره یه یا کلمسی حوش مرتب دوشمش الجق ضمه یه واو کلمسی
مدّ لازم ده حرف جوف ایله ده مد اولور مدّ واجب ایله جایز ده بونلرله مد اولور
اشبو مذکور تفصیل اولوریا بلدنده بیل عیانا بو محل امثالینی لازم دکل اتمک بیان

ثم لاقصی الحلق همز هاء ومن وسطه فعین حاء

آخرندن بوغزک همزه ایله ها در طوغن اورتاسندن بوغزک دخی طوغر عینیله حا

ادناه غین خاؤها والقاف اقصی اللسان فوق ثم الکاف

بوغازک ادناسی یعنیکم لسانک اخرینه یقین اولان محلدن بیل طوغر غینیله خا
بم لسانک نوکندوکی یر ده دمک بو بشر بم در قاف مخرجی بیل حنک اعلا یا قم اکا
صکره کافک بک قریبدر قافه طوغاجق یری تحت قافک دخی کوجک دیلک اورتر کاف اولا

اسفل والوسط فجیم الشین یا والضاد من حافته اذ ولیا

دخی دیلک اورتاسنده اولدی اوچ حرفک یری طوغاندن جیم ایله شین بم دخی بیلا حرکت
اولدی جسمین تصادم حرف جسمیه بیل مدام شین وباده لکن اما طوقوشور بلکه هوا
بر بر ندن بو ثلثه نک دییم فرقین سکا بیرر الف کتورا ولینه بونلرک اخا
فتح وضم وکسره ایله کر قچن اج دییه سنا دیلک اورتاسی طوقنور بیل دماق اورتاسنا
اش دییک دله دماق اورتاسی دخی اجیلور شو بلیه کیم یورر نفس اولمان تصادم دایما
ای دییک دل اورتاسی بلکه دماق اورتاسنه بک یقین اولدی ولکن یوق تصادم هکذا
یعنی اشرای دیلجک دل اورتاسی ایله دماق بیل طوقشمز بر برینه طوقنور اما هوا
یعنی بیج فهم در بونلره بلکه طوقوش مشق ایدوب فهم ایله کل جسمی دکلدر طالبا
مشق بیان

دخی ضادک طوغدیغی یری حافه دندر یعنی دل یانی مقابل اولان اضراسدن

لاضراس من ایسر او یمناها

یعنی دیلک اصول یانندن [illegible] ضاد دیمک یا صاغندن یا صولندن دیلک اولدیکی کبی اوتوزمک اصعبا

بیان عدد اسنان

دیرلر اضراس یان دیشینه بیلکل اول ایشی دشدر بری کوچک آزو دیشی ناجذه دیرلر اکا

هم دخی ضرس حلم ضرس عقل دخی دینور دیو جا بردی بیومش [illegible] الجبر کافیا

جمله دیشلرک [illegible] بتر مش بونوآجذ دشلری صکره اوجر آزو دیشلرک اسمی دخی طاحنا

یعنی او کوز [illegible] اشبو دشدر مبدم او سببدن [illegible] بیلکل طواحین بونلره

ضاحکه در بری دخی بلکل اصناسک اجی کوریبولر ایمن و ایسردن [illegible] ضاحکا

صاغ و صول فوق و تحتی ازو دیشلر [illegible] بیل بکرمی دیش اولور [illegible]

اون ایکی دیش باقی قلدی صایه بین اج اغوکی دوردی انیا و دورت رباعیه ثنایا ده [illegible]

صاغ و صول فوق و تحتی بونلر کر عدد اولا او توز ایکی دیش اولور [illegible]

واللام ادناها لمنتهاها

دل یانینک اولندن دخی لام مخرجی دل اوجینه دک و انجه بولوراندن

والنون من طرفه تحت اجعلوا والرا یدانیه لظهر ادخلوا

دل اوجندن دخی اوست اوک دیشلرین دیب اتلرین طوغری نون مخرجی دل اوجینی [illegible]

اما لام مخرجینک التی یاننده قیلورک یعنیکم نون مخرجی بیلک ولدی لام مدرا [illegible]

یعنی رانک طوغدیغی یری نونه غایت قریب درکه اوجیدرلر تنک ارقاسینه ادخلا

داخل رکک اولدی نون دل ارقاسینه ازه جق را زیاده داخل اولور بلکه دل ارقاسینه

دیلک

دیلک ارقاسینی دیشه یاقین اولان اتلره جا المغیله رانک اولور مخرجی دیرز و الادا

اشبو مصرعده مصنف بیل صغیره لفظنی ذکر ایدوب اندی فقط نظمنده انکله اکتفا

یعنی منطوق بالذکر لفظ صغیره ده قرار ایدوبن مفهومده قالدی حرفلری بیل باقیا

بو محلده اولدی موجود الاسم لفظ صغیر دخی معدوم الجسم در حرفلری ما اکتب

یعنیکم لفظ صغیر حرفلری صاد سین زا نظمی ممکن اولمقله ناظمه عسرت را

لیکه مخرج سببیله اول صغیر حرفلرنک مخرجین ذکر ایلمیک اولدی انکیچون انتساب

حرفلرین بابت صفات الجنده ذکر ایتدکی کبی نظمیه بلکل [illegible] فایدی انتهی

والطاء والدال وتا منه ومن علیا الثنایا والصغیر مستکن

یعنی طانک دالک دخی تانک مخرجی دلیک اوجندن دخی اوست اوک ثنایادن اولا

یعنی دیلک اوجینی اوست اوک دیشلرک دیبلرینه دایمقله بل طوغرطا ایله دال دخی تا

یا هم صغیره حرفلری صاد ایله زا سین در بل قرا اید بحدی مخرجلرندن دایما

منه ومن فوق الثنایا السفلی والظاء والذال وثا للعلیا

دیلک اوجندن دخی هم ایکی الت اوک دیشلرک اوستلرینه دایمقوش مخرج اولدی بونلره — بونلرا بیانی

یعنی بونلر دیدوکم مذکور ثلثه حرف درر صفلق او آنینه در ر صغیره فی اللغا

دخی ظانک ذال و ثانک طوغدیغی مخرجلری خوش بیان ایدم که اوست اوک دیشلرک اوجون استماعا

بو ایکینک اجلرندن در بو بیسی دال اوجی هم ده اوست اوک دیشلر اوجی اولدی مخرج فی الادا

یعنی دل اوجین دایمقله ایکی اوست اوک دیشلرک اوجلرینه بل حروجا اید رو حرفلر دایما

ظا و ذال دخی ثانک دیبیدن کلا فرقنی نه قدر جقدر دل اوجی بونلرده قلسک ادا

ظاده [illegible] دل اوجی طشره [illegible] بل ذالده اما دل اوجی جیقار از اجوق طشره یا

ثاء دخی ذال اوجبیله نجو اقاسی قدر / طشره چیقم بونلرک فرقی بودر دوالادا

فی بیان حروف لسانی

حرف حلقدن صکره یعنی بیل کل اون سکز حرف / نظم اولندی تحت بیتده ناظم اولورسک اکا

بیلسه بونلره مخرج اولان حروف بونلردرر / زیرا دیمشدم اصول مخرج بیلی ابتدا

قاف و کاف و جیم یا و ضاد دخی لام دررر / دخی نون و راء و طاء هم دخی دال ایله تا

صاد و زاء و سین و ظاء ذال و ثاء شدته هم / بیله تبییل بیلسه نحو فی نظم اوزره احا

فی بیان حروف حلق

مخرج حلق اولانلر التی حرف در دیدیبی / همزه و حا و عین له ها دخی هم غین ایله خا

مدخلی یوق بو حرفک بیلسن اوزره اخفی هم / بیلسنی حرفلرکه حلقده بیل کلا یری لا

حمد لله تم الله تفهیم ایلمک / نظمله منعی عاجزه قلدی میسر حمد اکا

اول مصنف حضرتی شمدی بینه بر مخرج / بیل بیانا انتمک مراد ایلیسون دیم سکا

وَمِنَ الشَّفَةِ وَمِنْ بَطْنِ الشَّفَةْ فَالْفَا مَعَ اَطْرَافِ الثَّنَايَا الْمُشْرِفَةْ

هم دخی بطن شفه ده اولدی فانک مخرجی / بیل کلا اوست اوک دشلرک اوجلری ایله قاریا

یعنی اوست اوک دشلرک اوجلارینه الت طوداغک قارنینه بصمق ایله ایدر خروج بیلا امدی فا

لِلشَّفَتَيْنِ الْوَاوُ بَاءٌ مِيمُ

دخی هم دوداقلردن واو یا میم دررر / ایکی دوداق ارهسی بل مخرج اولدی بونلرا

واردر مخرجده فرقی هم بونلرک / ایکی دوداق بیمده محکم بر بیرینه ضم اولا

کز لنه ختم ترکی دیمش شوخ مصر بین / باده اما بر بیرینه بک باصلماز تا لیا

واوده طوداقلرک ایکی یانلری هم اوز اچوب / بر بیرینه یابشمه اما اورتهسی دلوک قلا

مصرع وَغُنَّةٌ مَخْرَجُهَا الْخَيْشُومُ ثانی

دخی غنه مخرجیده بلکه خیشوم دندر / غنه بر اواز در چیقر کلکم ون طشره یا

غنه نیم حرف در [illegible] دیدیلر بعضیلر اوج حال ایله / نون ساکن بری تنوین میم مشدد سکنا

بو ثلاثه یه محل تعبیر ایدوبدر سیبویه / زیرا اکیم صوت چقانی دیرم وکلدی ظاهرا

باقیلر دیدی تلفظده رسمده بو اوج / ثابت اولمغله حرف تعبیر اولیندی بونلرا

یعنی حرف اولی بیل تنوین اولدی غنه نک / هم [illegible] ایکنجی حرف دخی نون ساکن در اخا

بیل اوچنجی حرف غنه میم مشدد کن در / دیو یازدق ایتوق تحکیمه ای طالبا

دیدیلر خارجده غنه نک مثالن ذا المقال / یاوی قلسه تعزی سینی غنه ایدرمش غزال

اهر حقیقه حسینی سنده قوزکدن جدا / اولدی فکجون غنه حرف ماسکه بابدم کوبیا

یعنیکم اه و ایکلدیکی لده غنه صوتنه / بکزدوبن [illegible] ایکلرسن اسم بیر یاد اولا

فاعلات فاعلات فاعلات فاعلن / بل صفاتنی حرفک بابنیده دلا

مصرع باب صفات الحروف صِفَاتُهَا جَهْرٌ وَرِخْوٌ مُسْتَفِلْ اول

چون حروفک مخرجلری اوندی اولدی کبی / هم صفاتیده حروفک اون یدیدر بیکذا

اونی ضد در بر بیرینه اون یدیدن اکلا غل / بر جهر در بری رخو مستفل در ثالثا

مصرع مُنْفَتِحٌ مُصْمَتَةٌ وَالضِّدَّ قُلْ ثانی

رابعنجی منفتحه خامسنجی مصمته / اشبو بشک ضدینی دخی بیان ایدیم سکا

بش صفاتک بر بیرینه ضدینی دخی دیکش / یعنی مجهوره صفاتک ضدی همس در قاریا

دیدلر بیل کل لغتده جهر بیله اعلان اولور / همس ایچون دخی لغتده دیدیلر کیم الخفا

فی بیان حروف مجهوره

نظمله مجهوره حرفلرین سکا بر بر بیان / ایده یین یادم قیلور [illegible] حضرتی باری بکا

ظا ولام وقاف وبا ودال ویا دخی طا عین میم وآخر زا و یم الف له شاد ورا
ذال نون وعین وجیم واو دخی یم الف لفظ یمز ایله اون طقوز حرفدر شمار قلسک اخا
اشبو اون طقوز حرفکم تلفظ ایده سین هم هم سیسی بک یا پیشور مخرجنه فی الادا
یعنی بونلر ایله بر کز جاری اولمز بل نفس آنکیچون بک جیقمز صوت بونلر ایله طشره یا
مخرجنه هم سیسی قوة ایله جیقدوغی کندوره اعتمادلری قوی اولمغ ایلا
یعنی مجهوردن مال اشبو محلده حان صندی اولدی لفظ مهموسه دیمکدر طالبا

مصرع **مهموسها فحثه شخص سکت** اول

اشبو مهموسه حرفن کندولر بل کل ضعیف اعتمادلری دخی ضعف اوزره اولدی فی الادا
مخرجنده هم هم سی حین حرف وجده یعنیکم جاری اولور بیله نفس یلم جیقمز صوت ضعفلا
بو فحثه شخص ایله یم سکت معتادلری بتاکت اولدی بیس آنی بر کلمه قندردی یولا

فی بیان عدد حروف مهموسه

فا حا وثا وبا وشین وخا وصاد وسین وکاف وتا ده بولدی مهموسه حروف انتها
اشبو مهموس حرفلرینک عددی اولدی بیک اون کلا شدیده حرفلرینی دخی دیه یین سکا

شدیدها اجدقط بکت شدیدها لفظ اجد قط بکت

رخوه حرفلری اوتوز رفعتیله اوقینور مدام رخوه نک ضدی شدیده حرفلریدر حیث جا
بس شدیده حرفلری اوتوز اوآنکسلو اما رخوه حرفلرنده یوررا واز رفقلا
یمدخی لفظ اجد قط بکت معنالری بس اجاره ایله یر کنز تا اولا سین غالبا

فی بیان عدد حروف شدیده

بل الف له جیم ودال وقاف ایله یم داخی طا اولدی سکز حرف شدیده حرفلری ای نور عین ط
ط ذکله رخوه نک حرفن دخی دایم نظملا یا دوکاف ربو شدیده حرفلری یم دخی تا

فی بیان عدد حروف رخوه

بو حرف رخوه نک دخی عددی ای بیسم اولدی اون التی حرف که ایتی شمار ای طالبا

حا سین خا ظا ذ وشین وصاد ها زا وآ وضاد عین ثا و یم الف یا ذال فا

مصرع **وبین رخو والتشدید لن عمر** اول

یعنی رخوه ایله شدیده اورته سنده لن عمر حرفلریدر تینلو بینیه حرفی انلرا
آنکیچون دیدلر کیم اوقنیلجق بو حروف یعنی نه بک یورر آواز دخی نه بک حبس اولا
لن عمر معناسی دخی بو دررای جان من یومشق اولغیل یا عمر دیمک ایمش بلنی اللغا
اولدی بش حرف نظملر کر عد ایدرسک بونلری لام نون عین ومیم ویمدخی بل حرف را

وسبع علو خص ضغط قظ حصر

مستفل حرفی اوقنسه دل یاتور سفلی ده بیل مستفل ضدیدر مستعلیه نک حیث جا
یدی حرفه منحصر اولدی مستعلیه بیل اوقونیجق بو یدی حرف یوقاری قالقار لسان
آنکیچون عالی اولدیلر صفاتده بس بول مستفل الغندره الجق اولدی مستعلی بو جا
خص ضغط قظ دیمک معناسی دخی بو دررکل قیشده اوایجنده تکن اولغل صابرا
بو حروف سبعه نظم خا و صاد ضا غین طا و قاف وظا در کم عد ایدرسک ای اخا

فی بیان عدد حروف مستفله

مستفله نک حرفلری یکری ایکی در نظمله آنی دخی عد ایده یین بر بر سکا
بل الف و با ایله تا ثا جیم و دخی حا دال وذال وزا ورا دخی سین وشین ایلا
عین فا کاف لام ومیم ونون دخی واو ها یا و یمز هم حرفنده اولدی نظم انتها

صاد ضاد طا ظا مطبقه

کلا حرف مطبقه دخی ایشت نظمله اولدی جار حرف بر صاد وضاد طا بری ظا
مطبقه نک ضدی اولدی منفتحه ای کوزم افتراقه دیدلر ایمش منفتحه فی اللغا
اوقنیلجق بو حروف منفتحه بل نفس جیقرا ایمش ایکی عضوک اورتاسندن طشریا

یعنی اچیلور ایمش بلکل حنک ایله لسانڭ   وسط حرفده صفات منفتحه‌ڭ بولنا
مطبقه معناسی دخی بو ایمش کیم جان من   یعنی بو مقدار دیلک اوست دماغه یاپشا
بلمک استرسن صفات مطبقه‌یی جاهل ایکن   علمه اول عالما عارفه آدن اخذ ایت قل ادا

فی بیان عدد حروف منفتحه

منفتحه حرفلرین دخی بیکا نظم ایلمک   اولدی لازم بو محلده تا که بلمک ای احا
بل یکرمی بش حروفدر منفتحه حرفلری   نظمه کتوردم سکا کیم اولا برکون الزما
میم و نون و همزه الف خا ایله ذال دخی واو   جیم و دال و سین و عین و تا ایله همزه خفا
زای کاف و همزه و حا ایله قاف و دخی لام   ها و شین و را و با و عین و یا دخی ثا

وفر من لب الحروف المذلقة

مذلقه صفاتی دخی التی حرفده بولینور   فر من لب حرفلریدر قچمه صاقن طا لبا
بر قاچن اشبو ذلق حرفلرین نطق ایلیسک   بل لفظ سرعت بولور بو التی حرفده دائما
مذلقه دیو لغتده بل کناره [illegible] دیدیلر   دل کناریله بولور دود قاق کناریدن چقا
فر من لب حرفلری الفاظنک معنالری   قاچدی جاهل یعنی عاقلدن دیمک ایمش دلا
هم ذلق حرفلرینکده نظمی بو دور ای کوزم   فا و را و میم و نون و دخی لام حرفی با

فی بیان احوال مصمتة

هر قچن نطق ایلیسک دخی اصمات حرفلرین   سرعت ایله نطق ایده منسین بو لاری حیث جا
امدی بو اصمات صفاتی بولنا بر حرفده کیم   مذلقه سز یالکوز بولنمز ایمش مصمتا
مذلقه اما بولینور یالکوز بر کلمه ده   مصمته ضد اولدی آنکچون ذلق حرفلرنا
هم لغت معناسی اصماتک دلا امتناع دینور   بیشه ضد اولان اضدادا بیشه دی انتها

فی بیان عدد حروف مصمتة

مصمته‌نک حرفلری دخی یکرمی اوچ درر   ایه شو فضل خدا دیدم آنیده نظما
ها دال ثا شین یا خا با ایله   زای ذال واو سین همزه الف جیم غین طا

صفیرها

صفیرها صاد و زای سین

بو صفیره حرفلریده دخی صاد و زای و سین   ضدی اولمیان صفاتک بری بودر ابتدا
یعنی بو حرفلر صفاتن کربیان ایتمیه‌سن   لحن اولور بل شبهه‌سز چونکم صفیره اولمیا
بو صفیره [illegible] صقلق او آزنیده دلرفی اللغه   قل صفیره لک صفاتن اشبو حرفلرده ادا
او [illegible] قینجی یعنی بو نلر بعض طیرک صوتنه بعضی   بکزه دکیچون دیدیلر پس صفیره بونلرا

تشبیهات وتمثیلات للتفهیم مجازا

بو درسن اوزادوب قاضک و ص او ص دیمک صقلق ایمش   بکزر ایمش بیل صفیره لک صفاتی صادده اکا
دخی زاء او جه و نده او تدوکی صقلق ایمش   بکزر ایمش پس صفیره لک صفاتی زاده اکا
هم یلانک او تدوکی وس وس دیو صقلق ایمش   بل صفیره لک صفاتی بکزر ایمش سینده اکا

مجازیة وتنزیهیة ونصحیة

بس مجاز ادر بو لاره صوت مشابه اولمه‌سی   بو نلر انسانیله الفت ایتدوکیچون دائما
بعضی آدم عاجز اولور کاتبی فهم ایتمز کلام   اولوبن حیوان طبیعت اولنماز لازم اکا
قوبر اوستادی مجازا بلکه خارجده مثال   فهم ادراک ایده دوشر او مثال الهمرکا
کلموا الناس علی قدر عقولهم درر   یوقه حیوان صوتنه قرآن نه نذر بکزریا
حاشا کلا حضرت قرآن کیم شانی عظیم   حق کلامی مثلی اصلا کلمدی کلمکده لا
ای حسینی دیله حقدن اولماقی حیوان طبع   که ایده‌کس حیواندن ادراک دکین انته حق سکا
ویرن ادراک بصیرت عزتدر صقین   مکه عیب ایلیه معطی خدادر بو قولا
بو قولن بلبل صفت دیلر خوش الحان ایده   دیلمز بو قولن دمبسته قیلا اثبت مسا

قلقلة قطب جد واللین

هم ایکنجی صندی اولان بل صفت قلقله اولدی یعنی بو حروف وقطب جد خاما
قلعله دیو لغتده دیدیلر دیرتمکه فی التلفظ ارقلانورلر شبو حرفلر حیث جا
که سکون اصل اولورسه ارقلانورلر بینه عارضی دخی اولورسه ارقلانور بهکذا
هم لغتده لفظ قطبک دیدیلر معناسی کیم جمیع مصلحت بل آنک اوستنه اولا
دیدیلر جدک دخی معناسنی بلکل نصیب حد ایده رم قیل نصیب دائم حیثرلی یا خدا
ضدی اولمیان صفاتک بل اوجنجیسن دخی لین صفاتیله صفتلاین حرف دراولی خا

واوٌ وياءٌ سُكِّنَا وانفتحا قبلهما والانحراف صُحِّحا

واو له یادن هم بارت ساکن اولالر دخی اوستی یانندن اولان حرف یعنیکم مفتوح اولا
مدلین اولور یعنی هم واو مثالی یوم کبی یا مثال کیف والصیف دخی من بابه وقف اولا
آنکیچون مدلین اولور بولرما قبلنک کندو جنسلری دکلدر اول حرکت واقعا
لین دیو بو مشقلغه دیرلر بوحرفلر اوقنوب مد اولنجق یوق اغلنغی دل اوزره حیث جا
ضدی اولمیان صفاتلرنده اشتدی دوردنجیسی انحراف لک صفتی ادر اولدی تصحیح ثانیا

في اللام والرا وبتكرير جُعِل

یعنی لام دخی رادخی غیری حرفلرده دکل انحراف دیو لغتده میله دیرلر راء صفتی
اولدی رامیلی استناقسنه اما قلیل دخی لامک میلی دل اوجنه اولدی فی الصفا
راده هم بل انحرافلک صفتندن ماعدا بر صفت دخی بولینور یعنی راده کررا
لیکه مذ[redacted]بو مدرز یاده ایلمک [redacted] تکریری که مشدد اولسه اول را اوج اولور در [redacted] دررا
کی تخفیف اولسه بیله لازم در آنک تکریری بیک صفتمق لک کرکدر بو صفت ترک اولمیا
رادبیجک یعنی لرکره لساننی قالدوره ایه واجبدر تکررلک صفتی مطلقا

صفتی

والتفشي

وللتفشي الشين

ضدی اولمیان صفاتک دیدیلر التنجیسی بل تفشی لک صفتی شین ایچوندر ذو الادا
هم تجنلکم حرف شین که تلفظ ایدرسن اول صفتی لازمه سن قیل تعلیم طالبا
حرف مذکورده اولان یعنی تفشی صفتی ریح فم شدتله جیقار اشن دیجک طشره یا
من الشرح
شین ده اولدوغی کبی هم حرف فاده دخی وار بو تفشی لک صفتی دید بعضی شارحا
لیکه فاده وآر اما تفشی لک قلیل اولوبن ریح شدتیله جیقه ز نطق اولسه فا
اولمه شدت تفشی لک له رخوه فاده کم بر اولوردی فا ایله ثا دیدیلر اهل ادا
نه سبب له بر اولور فا ایله ثا دیرسک اکر انفتاح لطافت تسفل همس ده قرب مخرجا
کوره میسن اشبو قولی حرف حرف شفوم ثوم هم مغافیره مغاثر دیرعربلر ابدلا
بویله یازر بو محلده صاحب در النضد دخی تفصیلک دیلرسن بو محلک انده با
امدی فاده شیندن آز ایله تفشی صفتی یوق تفشی ثاده اصلا رخوه وار در هم سلا
بوملق استرسن ثواب دو جهانده تالیا بو صفتلاری بیان ایت حرف ثاده دایما

ضادًا استطل

ضدی اولمیان صفاتک استطال یدنجیسی قیل صفات استطاله سیله ضادی خوش ادا
اولدی ضادک مخرجی بلکه جمله حرفلردن اوزون دل یانینک اولندن تا واز نجه او جنا
استطاله دیمنک معناسی اوزانمقدر مخرجیله ضادی یعنی صاغ وصولدر قاریا
مستطیله لک صفاتی ضاده مخصوصدر فقط بولدی اون یدی صفاتک بل حرفلرک انتها
من الشرح
بو محلده دکدلا ترجیم اولان مشهور صفات اون یدیدر بل جزری نظم اوزره جان ما
مشهور اولمیان صفاتلری حرفلرک دخی چوق تفصیل اوزره الف صفتن دیبه یین قجدرسکا

شیخ جعبری بیورور رحمة الله علیه الفالحون واردر اون بش صفتا طالبا
اولی [redacted] مجهوره ایکنجیسی هم رخوه در منفتحه ثالثی مستفله رابعا
خامسنجی درساسی ممدوده در دائیه در بلبیدنجی هم مماله ثامنا
طقوزنجی یاویه هم علیله اوننجیسی دخی اون برنجی سیده زائده در رجان ما
اون ایکنجیسی مؤبره به دراخی آنک انا اوچنجیسی ده اولدی بلکل آنک مصمتا
دخی اون دوردنجیسی هم مبدله در آنک اون بشنجیسی دخی محذوفه در ای کاملا
بینه بونلرده الفک مشهور صفاتیدر غیر مشهوره سین اتمدم بیان در شیخمنا
یعنی هم شیخلرمز حضرت شیخ جعبری دخی ابن الجزری در رضی الله عنهما
فاعلات فاعلات فاعلن اخذ تجوید ایلمک الزمدر باکا سکا

باب اخذ معرفة التجوید

وَالْاَخْذُ بِالتَّجْوِیدِ حَتْمٌ لَازِمٌ مَنْ لَمْ یُصَحِّحِ الْقُرْاٰنَ اٰثِمٌ

حضرت قرآن تجوید ایله اخذ ایتمک دلا فرض عیندر مؤمنه تا الی روز جزا
شولکه تصحیح ایتمیوب قرآن یکلشی اوقیه بلمیوب اولور اوکنهکار اجنبو قرآن انکا

من الشرح

اشبو تجویددن مراد تحقیق ترتیل دیدیلر هم تلاوة ایله دخی اخذ اولان حسن ادا
لفظ تجوید اولدمصدر کلدیکی جوددن باب تفعیلدندر تکثیر ایچوندر دائما
لفظ تحقیق دخی مصدر کلدیکی حققدن حق اوزره قلادانقصان زیاده اولمیا
لفظ ترتیل دخی مصدر اولدی بلدر تلدن تابع اتمکدر کلامک بعضنی بعضنی بسنا
هم تلاوة اولدمصدر دخی بیلکل من تلا لفظا ومعنا قرائت کبی اولدی حاتن ما
تجوید وتحقیق وترتیل وتلاوت وادا الزم اولدی تا کیه بلکک بولاری شب مسنا
لفظ ترتیل دن اوتریدی قرکریم یا علی ایله تفسیرین بیان که مشکلر حل اولا

باب علم اولان کرم کانون دخی بیورد کیم
هم وقوف معرفت دردخی ترتیلدن مراد
هم مجاهد ایله ضحاک ابن عباس هم بری
بونلرک اقوالنک تفصیلنا استر ایسک اکبر

یعنی ترتیل اولدی تجوید حروف صحیحا
اکلدکمی قردشم بن درعلی مرتضی
ایلمش هم کوزنه تفسیر لفظ ترتیلی شها
قل طلب در التفسیر الجبر اولاسن قانعا

لِاَنَّهُ بِهِ الْاِلٰهُ اَنْزَلَا

وَهٰکَذَا عَنْهُ اِلَیْنَا وَصَلَا

زیرا اول قرآنی الله امری ایله جبرئیل
سیک حضرت اندی تعلیم رحمة للعالمین
تعلیم ایتدی بس رسول الله دخی اصحابنه
ت لفنیدن هم خلیفه تا کیو حیله دوا
بلکه جمله صفات ومد غنم ومظهر ایله دخی هم اقلاب ایله اخفا هم تشدید ایله
هم تخفیف ایله تفخیم ترقیق وتحقیق ایله ترتیل وهم حذف واثبات ووقفنده بلا
مد لازم مد مشبع مد متصل ایله مد منفصل له دخی مد عارض له کذا
وصلیله هم قطعیله تبیین هم تصحیح ایله دخی هم بر حرفه حقی نه ایسه اعطا اولا

لوح محفوظدن ایدیدر تجوید اوزره انزلا
حضرتینه حقی نبیسه هم حروفک اجا ما
تابعین ایتدی صحابه دن تعلم هکذا
واسطه بایه واصل اولدی بزه حقه عطا

2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

وَهُوَ اَیْضًا حِلْیَةُ التِّلَاوَةِ

وَزِینَةُ الْاَدَاءِ وَالْقِرَاءَةِ

یعنی اول تجوید بلمک واجب اولدوغی کبی
هم قرآنک دخی زینتی فرض حاتن من

بل تلاوة زینتی ده واجب اولدی تالیا
هم شیوخ اغزندن اخذه دندی زینة الادا

خُذُوا الْعِلْمَ مِنْ اَفْوَاهِ الشُّیُوخِ

کندو کندکدن اوقوماغه تلاوة دیدیلر
یا ادانه در دیو قلسک سؤال ای ذا ربا

هم قرائة دخی دیرلر تلاوة عالما
بل شیوخ اغزندن اوکرنوب اوقومقدر ادا

وتَمّوا اعطاءَ الحروفِ حقَّها — مِن صفةٍ لها ومُستحقَّها

یعنی تجوید یعنی هر حرفه اعطا ایلمك حقّنی کیم هم صفاتدن اولدی مذکور ابتدا
اول صفات لازمه‌دن مستحقّنی ایسه یا صفاتك غیری کیم ترقیق و تفخیم دن اولا
رفع ونصب جری در مستفل علویمی در ویره هم بر حرفه حقّن التمیوب حرفه جفا

وَرَدُّ كلِّ واحدٍ لأصلِه — واللفظُ في نظيرِه كمثلِه

یعنی تجوید بودر کیم قاری رد ایده هر حرفی حنیزی اولان حرفك مخرجنده دائما
بر حرفك نظیریله تلفظ قلیجق ترقیقیسه ترقیق ایده بکزه مش کبی اکا
تفخیم ایسه تفخیم ایده صفتده مستفل ایسه الجهتدن ایده علیا دنی ایسه بیکذا

مُكمَّلًا من غيرِ ما تكلُّفِ — باللطفِ في النطقِ بلا تعسُّفِ

اولدیغی اولدیغی حالده مکمل یعنی لفظی حقّنی مخرجیله هم صفاتدن منینه قلی ادا
یعنی اول لفظی تکلفسز اولوقلق مبدم اکثمه کل اغزك اوتوکن جبینه کلا حرفده حقّن صحیحا
لطف ایله نطقکده قرآنی تلفظ ایله کل هم تعسفسز اوقی کیم کندوکه کوج اولمیا

وليس بينه وبين تركِه — إلّا رياضةُ امرئٍ بفكِّه

تجوید ایله ترك تجوید آره‌سنده فرق دکل اغزیله حکمیانجه الا ریاضت مرد اکا
دیدیلر اولمز تجوید نه قدر بیلسه علوم تا شیوخ اغزندن اواخذ ایلیوب جالشمیا
فاعلاتن فاعلاتن فاعلن تجوید اوزره اوقی قرآن سیئاتك محو اولا

ناء الترقیق راجع الی التجوید

فرقِّقن مستفلًا من أحرف — وحاذرن تفخيمَ لفظِ الألف

مستفله حرفلردن اولانی انجه اوقی دخی قورق قالن اوقومقدن الف لفظی دلا
بودور رقوتویری اوقونور غیر فتنده الف اغز اچلنجه قالن اوقونور بلا مطلقا.

کلسه

او لمقله بیان

کلسه مستعلیه‌دن صکره الف تابع اولور بیس قوی اولمغله مستعلیه حرفی مثلا
حرف خادن حرف رادن حرف صادن نن صکره هم حرف ضادن حرف ظادن ای اخا
لفظ غافر لفظ قال هم مفخم حرف لام بو طقوز حرف صوکارنده اولان الف حیث جاء
بالضرورة اخذ ایدرلر اول قوی حکمی بولار یعنی قالن اوقینور او وقتده الف یوق خطا
بو طقوز حرفك صوکنده واقع اولان الفی انجه اوقورسك خطا اتمش اولورسن تا الیا

وهمزَ الحمدُ اعوذُ اهدِنا — اللهُ ثمّ لامَ للهِ لنا

یعنی الحمد الفن انجه اوقی حاتن من هم اعوذ همزه‌سنی اول مرقق دائما
اهدنا ده بعد نون اولان الفی انجه اوقی لفظة اللهك دخی اول الفن رقیقا
قالن اوقی لفظة اللهك ایکنجی الفن صکره لله لامی ایله انجه اوقی لام لنا
وار در بونلرده سبب قالن اوقیمق حرفلری بمجوار اولمقله قالن اوقیا اول حرفلرا

مصرع — وليتلطف — نقصان

یعنی بیل ولیتلطف لاملری انجه اوقینور لام ساکن واو مفتوح ایله ارقالنمیا
لام ثانی طایه تابع قلمیه لای انجه اوقی طانك استعلاسی واطباق صفاتن قل عطا
هم دخی فانك تفشی لك صفتین ویر قلیل ایله اظهار شفه هم واودن اول کلسه فا

سؤال حجاج وجواب علماء ماضیه

کر سؤال اتسك کلام عزتك نصفن بکا حرف حسابنجه دیاین قول حجاج اوزره تا
دید حجاج کندو عصرنده اولان عالملره قنقی حرفدر نصف اول آخری قرآنده یا
قنقی حرفی نصف آخر اولیدر بی کمان بلمك ایستم بولاری عد ایدیکوز عالما
وار بن دورت ای ده بونلر بلدیلر تعله حرف عد ایدوب حجاجه ویردیلر جواب بی خطا
دیدلرکیم نصف اول آخری تا ده قرآن ایلیوب هم نصف آخر اولی لامده شها

تادن بحه

بلا انى كيم وليتلطف ده اولان تادر نصف احنيره كه دن اول لام اوليدر اولا
جونكه حجاج مشكلى حل اولدى اولدمده همان ايلدى انعام واحسان انلره اول وقت جان ما
رحمة الله عليهم عدايدن عالملره برنم ايجون ايلمشلر بو حسابى كويبا
بلكه الآى والسوردن اخراج ايليم فنهم اوزره اى حسينى اشبو نقلى بنا سكا

مصرع وعلى الله ولا الضالين ولا الضـ اول

قل حذر قالن اوقمقدن على نك لامنى لفظة الله لامنه اولميايه تابع حيث حا
هم ولا الضا لام الفى دخى انجه اوقينور لام الفدنك صقن كيم ضاده تابع اولميا
بو ولا الضالين ضادينى اوقومقدن صقن دايمين معناسنه اولور بو محل اوقننه ظا
يعنى كيم ديمسه ولا الظالين ديو ظا ايله بو معنا الغدر مراد الله ديدى اغلما
بو محل بوليه يازراى كوزوم در التفديد حاجتكسه تفصيلين انده بول اى قاريا

والميم من مخمصة ومن مرض

مخمصة لفظنده اولان ايكى ميمى جانا من قالن اوقوماكه سكا كلمه ذنب وخطا
مستفله حرفيدر ميم قالن اوقورسك اكى تابع اولور خاريه صادة لحن اولور بو امترا
هم مرض لفظنده اولان ميمى دخى انجه اوقى حاذرا اول قالن اوقومقدن كه ميمدن صكره را
فلحيله كلمشدر اولمايه تابع رايه ميم رااقويدر ميم ضعيف حكم قويتك اولميا

وباء برق باطل بهم بذى واحرص على الشدة والجهر الذى

يعنى برق باسنى قالن اوقومقدن صقن انجه اوقى باى كيم اولميايه تابع رايه با
لفظ باطل باسنده دخى قالن اوقومه وار ايكى قوى بونده بيرى الف بيرى طا
بلو الف مستفله حرفلريدر بلمش اول تابع اولور طايه بونلر كه مفلخم اوقونا

هم بهم باسى ايله دخى بذى باسى بنده انجه اوقونسون كيم باى عجم ونش اولميا
سن حريص اول يعنى شدت ايله جهر صفتى اوزره وار بارده جيمده قيل حذر اى طالبا
يعنى با حرفنى اوقوركن هم دخى جيم حرفنى هم نفسله صوتى حبس ايله قوما طشره يا
بو ايكيسنى اگر حبس اتمز ايسك بلكه با فايه دونر دخى جيمده شين كبى اولور كويبا

بيان صوت ونفس مثنويه

كر نفس در دخى صوت نه دردير سك بكا ديدييين كل بو ايكينك فرقنى بو دم سكا
حرفى سويليوب اشدوكك در صوت ديديكيم يا نفس نه درديرين انى دخى سود كيم
ايكى لبلرك اره سنده جقن صوو قى نفس در صوو جق روزكار وش اوف ديدكنده نفس

فيها وفى الجيم كحب الصبر

انجلايين با جيمده تخفيف وتثقيل صفت صفتيله اولدوقن بر بر ديدين اوج مثاليله كا
بر بيسى بادرمشدده حره كتله حب وش بريسى دخى صبر در اولدى ساكن دايما

بيان ربوة اجتثت وحج الفجر

وزنجون كلمشدر بل لفظ ربوه بو محله باى ساكن هم تخفيفا ولمغين حا آمثال
جيمه دخى وار مثالين تخفيف وثقيل له لفظ اجتثت در كيم ظلدى ساكن طالبا
هم ايكنجى جيم مشدد كسرله حج كبنجى وزنجون كلمشدر الفجر جيمى هكذا
حركتله يا خود ساكن تخفيف وتثقيل كلن با وجيمده جهر شدة صفتنى اشتباجاى
بو مثال الدغيه با وجيمده دخى بوليه در حبمايه سنك قيل صفتلارين رعايت حيث
فاعلات فاعلات فاعلات فاعلن كلاصفت قلقله دخى بكلمنده احفظ باسكم القلقلة با تبنده سن

وبينا مقلقلا ان سكنا وان يكن فى الوقف كان ابينا

سن بيان ايله مقلقل حرفلرن اولانى يعنى در بش حرو فى كر سكون اصل اولا

سن بیان ایله مقلقل حرفلریدر کرسکونی اصلی دخی اولورسه فی الوقف قیله بیان ایتن وقف حالنده دخی بیهم حیثیت جا

وصل حالنده کذلک بلسکونی اصلیدر قلقله سن قل بیان اشبو حروفک دائما
اوقلنمقدر لغتده قلقله دیدکاری قطب جد حرفلریدر دیمشمدر ابتدا
بل سکونی اصلیسنک قافه مثالی یقطعون طایه احبطت بایه جبل جیمه اجتثت دلا
بهم دخی دالک مثالی اولدی ابدتاه بل خوش مثال اولدی سکاقه آنده بونلر مثل جا
وقف حالنده سکونی عارض اولانه مثال بودر قافک مثال بل عمیق حابن ما
طا مثالیده محیط با مثال ابل ماتب جیمه یوج درمثالی داله وعد واعدا
نصب جر وفعلده دخی منون ایله بهم وصل حالنده بولار ده بلبطل اولماز قلقلا

وحاء حصحص احطت الحق

حصحص نک حاله یعنی دخی بیان لازمدر استفاله لک صفتن ایله حالیده ادا
صادرک مستعلیه و مطبقه سن قیل بیان حالری انجه اوقی سن صاده تابع اولمیا
بهم احطت لفظنک حاسن بیان قل رققا التی یانند ه طلوبار مطبق و مستعل طا
حاء قاکن اوقیوبن طایه تابع قلم غلط که بیان اولمیه بونلر لحن اولور دی عالما
دخی الحق ده اولان حایی بیان ایت رققا اولمیه حا قافه تابع حاحقن قیل غلطا

وسین مستقیم یسطو ایسقوا

سینمنی انجه اوقی مقدم سن الغل مستقیم یعنی رخوه حرفیدر سین حرف شدت دخی
رخوه و شدة صفاتی قافه اولدی بهم جوار سین تا انجه اوقونمق لازم اولدی مثل جا
یعنی تای انجه اوقی قافه تابع قلمغل ایکی وجهیله تجاوز لفظ وسیما قافه تا
دخی یسطو ایله یسقوا سینلرینی قل بیان رخوه و شدت صفاتن فوق بینده اتدم ادا

امدی تابع

امدی تابع قلمه صادن طاء قافه سینلری انجه اوقی بهم صفاتن طاء قافک ابتنا

باب احکام الراآت

ورقق الراء اذا ما کسرت کذاک بعد الکسر حیث سکنت

یعنی رانی اوقی انجه را فتحی مکسور اولا مثل غیر بهم اولی الامر ایله خیر سکا
بینه را اکبر ساکن اولکسره دن صوکره رالری مثل مریة فانذرله فطهر رققا
اولنماننده کسر لازم رای ساکن دینلور اشبو مذکور رالره و سایر امثالیه جا

ان لم تکن من قبل حرف استعلا

کر اورا جون حرف استعلادن اول اولمیه رقق ایله امدی اول رانک مثالین حیثیت جا
بعد را واقع اولورسه حرف استعلا اکر قالن اوقی ساکن ما قبلی مکسورسه ده رانی
زیرا رادن صکره کلدی طاء صاد دخی قاف بعد را فتحیله کلمک کک بولرده قاعدا
اولنماننده قالن اوقیتور اورا بالاتفاق مثل قرطاس و ارصادا لبالمرصاد جا

او کانت الکسرة لیست اصلا

یاخود اول کسره اصلیه دکل اولمادیمک کسر اصلی اوله اما کسر عارض اولمیا من الشرح
اولدی ادوت قسم اوزره رانک کسره سی قم انده بل دیدیمین بربر سکا امثالنی ای طالبا
کسر متصل لازمدر بریسی ابتدا کسرله را کلمه واحده ده اولمق شرط اکا
مثل فرعون ایله دخی شرذمة واضرب کبی بهم و بشاور ایله فاعفر دخی مثل رفقا
دخی فاصبر ایله واستغفر واعرض کبی بهم وکبره مثالی را الرین قیل رققا
کسر متصل عارض در ایکنجی قسمی بهم کالا ثابت اوله کسره کاتبی ده ساقط اولا
بهمزه وصل انشره سی کبی در اول انشره بهمان بل مثالن ارکعوا ارجع ایله ارحمهما
بهم دخی کلا ارجعی لا رجعوا امثالنک سوغون او فور الرین قران الجنده حیثیت جا

وصل اولنیجی ساقط اولور بو مثالده کسره لر فصل و وصلده بو رالر قالین اوقینور احا
کسره منفصل لازم در اوچنجی قسمده ثابت اوله کسره لازم لیک ساقط اولمیا
کسره در صوک کلمتین ده ایکی ساکن کلمه سی حضرت قرآن الجنده مثلی الذی ارتضی
یعنی ذالک کسره سی ثابتدر ساقط دکل یا سکون ثابت اولدی را سکوننده کذا
ایکی ساکن بو محلده جمع اولوبدر بل فقط کسره منفصل لازم دندر آنکیچون بل بوکا
کسره منفصل عارض اولدی دورنجیسی بوکه کسره بر کلمه ده واقع اوله بر کلمه ده را
مثلا ان ارتبتم ایله دخی ام ارتابو کبی هم دخی من ارتضی ایله لمن ارتضی
بو مثاللر دخی اولدی کسره عارض منفصل کسره نک اقسامی بولدی بو محلده انتها

بیان اعلال دو کلمه بنظم

باب ارتعدن ثلاثی سی رضی در بونک ارتضی اولدی باب افتعاله نقل ایلا
یای قلب ایترک الفه بوکز اولدی ارتضی بود در سبلطا جوابم کیم اولور سائلا
هم ریب دندر ارتبتم ثلاثیسی دخی ارتیب اولدی باب افتعاله نقل ایلا
یای قلب ایترک الف دیدک ارتاب بوکز دیه ین ارتبتم اصلنی کلمه سی ایله سکا
فعل ماضی هم دخی جمع مذکر له خطاب اولدی اصلی ارتیبتم دکله اعلالینی یا
حرف علت متحرک دخی ماقبلی فتحه الفه قلب الیوبن دیدک ارتابستم اکا
بو سبیله واقع اولدی اجتماع ساکنین بهر یا ذربرید مقلوب اولان الف در بنا
اولدی باب افتعالک همزه سی همز وصل ابتداده ثابت وصلده ساقط حیث جا
اصله تعبیدن او تری اشبو امثال ارکیی حضرت قرآن الجنده قیل مفخم دائیما
هم آنکیچون در بولارده را مفخم اولدی هم وصلک کسره سی بیل اولدوغیچون عارضا
بوان ارتبتم ام ارتابو ایله من ارتضی رادن اول کسره عارض نون میمده واقعا

اولمغیله

اولمغیله بیل بولاری دائیما تفخیم اولور کسره منفصل کرک لازم کرک عارض اولا

قواعد رآت

بیلکه رادن ساکنه دن اول اولان اجاره حال یعنی را ساکن اولوب ماقبلی کر مضموم اوله
یا سکون لازم اولدی بل مثالینی انک لفظ قرآن کتوردم قیل مفخم دائیما
یینه را ساکنه نک اوکی مکسور اولا کل فبشره مثالن ایله ترقیق دائیما
مفتوح اولسه یینه را ساکنه نک اوکی لفظ ارسل در مثالی قالن اوقو جابجا
ساکن اوله را وهم ماقبلیده ساکن اولا کلمه مشتر بو ایکی ساکن وصلده ای احا
یا مکر وقفا اوله اول مثل کالقصر ساکنا دخی چوقدر تفصیلی رانک ولی تمم الادا

وَالْخُلْفُ فِي فِرْقٍ لِكَسْرٍ يُوجَدُ

یعنی فرق کلمه سنده واقع اولدی بل خلف بعضیلر ترقیق ایدرلر بعضلرده غلظا
تغلیظی تجویز ایدنلر تاده دیدی شبهه سز واقع اولدی بعد را بل حرف استعلا بهنا
دخی هم ترقیق ایدنلر دیدیلر اشبو محل حرف استعلا بولندوغی ایچون در کسره بلا
قاعده ده حرف استعلا کله بل فتحیله دیمشیدم اشبو بابک اولنده وارادا

وَأَخْفِ تَكْرِيرًا إِذَا تُشَدَّدُ

یعنی اخفا ایله تکریرلک صفتین بک صقین را مشدد اوله اوچ را حاصل اولور في الادا
که مخفف اولسه ینه ایکی را حاصل اولور کرز له تکریردن مخفف یا مشدد اولسه را
قاریا لابد ربر کزلتن رفع ایده را دیمجک یعنی تکریرینی زیاده انتهیا
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن را ایچون مخصوص اولان امثاله ایردی انتها

باب تفخیم اللامات

وَفَخِّمِ اللَّامَ مِنِ اسْمِ اللهِ عَنْ فَتْحٍ اَوْ ضَمٍّ كَعَبْدُ اللهِ

یعنی تغلیظ ایله لام لفظة الله دن دلا فتحه دن یا ضمه دن صکره که اسم الله اولا

فاتحه نك بو دورمثالى ديرم اللهم يا ضمه نك دخى مثالى يعلم الله حالنا
يا اينكه ما قبلى مكسور اوله الله لفظنك اوزمانده لامى ترقيق ايله بالله احنا
فاتحه دن صوكره لفظ الله لامى تغليظ اولنور يعنى اسم الله فرق اوله بلكه اسم لامى اندن فى الادا
تفخيم ايله تفخيم ده وجهى كه يعنى تعظيم اللهدر لفظا ومعنا دخى نه وصل ووقف وغلظا
داخى اسم الله ايله فرق قيلمق اللات بيننى وقف ايدر اللات ده اللاه ديو يا ايله كسا

باب بيان التحذيرات
وحرف الاستعلاء فخم واخصصا الاطباق اقوى نحو قال والعصا

حرف استعلا يعنى قال اوقو دائما دائما دخى تخصيص ايله اطباق حرفلرين حيث ما
يعنى اوحرفدن زياده قال اوقو دردنجى اوج مستعلى حرف اولدانجق مطلقا
دوردى مستعلى بيو بيوم مطبقه درسبعه نك آنكيچون ديدى ناظم دورده فخم واخصصا
يعنى اطباق حرفلرينى اوقوسن تخصيصله قال لفظنده زياده قالن اوقيه عصا
حرف مستعليه درقاف ومستعلى صاد اول مفخم قال لفظنده زياده صالحا

وبين الاطباق من احطت مع

جز اولان احطت لفظنده كه طا حرفيدر قيل بيان اطباق صفاتن حرف طاده قاريا
طا ساكن تايه اوغرامقله ادغام محض اولور طا تانك مخرجى ايله متحدا
تاده ادغام اولدوغيچون عين مستعمل دينور باقى قلدى اطباق صفاتى حرف طاده تاليا
اوست دماغى يعنى طانك مخرجى اكه لكن يا بشو بلكه صكره تانك مخرجينه بالادا
كه بيان اولمزسه اطباق صفاتى طاده بيل حقنى اعطا اتمه مثل اولورسن آنك دائما

بسطت والخلف بنخلقكم وقع

جز اولان بسطت لفظنده كه حرف طادر قل بيان طاده بنه اطباق صفاتن كملا

ذكر اولندى

ذكر اولندى لفظ احطت ده بونك تفصيلى كمال قياسى ايت بونده دخى اول احطت يه اخا
واقع اولدى دخى نخلقكم ده بلكه اختلاف فاتح ايدرسه حق ديانن نظمله ابن اسمعا
بعضيلر ديرقافك استعلا صفاتى باقيدر اشبو نخلقكم ده قاف ادغام اولور تفخيم ايلا
زيرادت كتدى صفاتى باقى قلدى ديدلر نيم دخى ادغامنه ادغام ناقص دنوالادا
قاف ايله كاف اولدى جنسيين دخى مخرجده قريب اول اجلدن ادغام اولور يم يوق صفت قلقلا
اوست دماغين آخرنيه بلت نك اخرى جالنور صكره انديم مخرج كافه دلا
بو سببله دكيم ذات كتدى دينلمش بو لفظده قافى مه ارقلتمز اى فتى
بعضيلر باقى ديدكلدر قافده استعلا صفت قاف نخلقكم قافنده امدى ادغم كاملا
زيرا ذاتيله صفاتى كتدى قافك بو محل عنيرى حرفه دوندى يعنى كاف خلاص بالادا
اشبو ايكى قوله ايتدى جمله قرا اعتبار ايكيسيده جائز وجائزيدر ربنا امنه ا

واحرص على السكون فى جعلنا انعمت والمغضوب مع ظللنا

اول حريص لام جعلنانك سكونى اوزره هم قلقله كبى اولورلام ارقلنسا ظاهرا
نون انعمت يى دخى قلمه صاقن قلقله غين مغضوبك سكونن دخى قلمه قلقلا
هم ظللنا لامنك ايكنجيسنى دخى صقن ارقلتمه بك حريص اول لام ساكنلرده
اشبو ساكن حرفلر اوزره قلقله يا حركه سيمتمى كه ستر سن لحن ايدرسن طالبا

وخلص انفتاح محذورا عسى خوف اشتباهه بمحظورا عصى

يعنى خالص ايله محذور ده ذلك انفتاح صفتى بكزه ميه اوقيوركن ظايه ذا
هم عسى سنده دخى انفتاح صفتنى خالص ايله صاده بكزتمه اوقوركن قاريا
يعنى محذور ده ذالى انجه اوقى دمبدم هم عسى لفظن دخى انجه اوقيسن تاليا

نوروقو واردر لفظ محذورا وله محظورا كبى خالص اولمازسه عسى سنبى ده اولور كالعصى

ورائ بشدة بكاف وبتا كشركم وتتوفا فتنتا

كافله تاده اولان شدة صفاتندن رانك اولسكن اولاكه بولار ياخود حركتلى اولا
بو ايكى حرفده ايت ايلدوكن وقتده سن صوتكى حبس ايله صاقن صالى ويرمطشده يا
صوتكى بك صالى ويرسك بو ايكى حرفده اكر تشبيه سز كاف شينه دونر بمعنى بلسينه ثا
بك كوزت بو ايكى حرفكر تلفظ ايده سن باخصوص اوله مكرر كافله بمعنى تا
كاف مكرر اولدوغنه بشركم اولدى مثال تا مكرر اولدوغنه تتوفا فتنتا

واولى مثل وجنس ان سكن ادغم كقل رب وبل لا وابن

يعنى مثلين ايله جنسين دن ايكى حرف اولا كلمتين ايله ويا خود كلمه واحده ده جا
اولى ساكن اولوب ايكنجيسى بلا حركه اولورسه اولك ثانيده ادغام ايت اخا
اول زمان ادغامنه ادغام مثلين دينلور مخرج بهم ذاتلرى ولقب ذاتلرى اولمق ايله متحدا
حضرت قرآن الجنده ادغام مثلينه مثال ديدا ابن الجزرى قل لا مثللى حيث جا
باينده ادغام مثلين تعريفى ديمسك اكر تحت بيتده ايلدار بهر تعرفن يازدم سطا
ديدلر مخرجلرى جنسيتكى اولور متحد بهم صفتلرى دخى اولور مغاير دائما ؟
اول زمان ادغامنه ادغام جنسين ديدلر ديرين قرآن الجنده امثالينك بعضين سطا
قد تبين له عبدتم دنذى جنسيه مثال كل قياس ايت سائر امثالين بولاره افتى
باينده ادغام جنسين تعريفى ديرسك اكر تحرير ايلدم آخر مصرعده اولاكور عارفا
جزرينك يازدوغى مثلين ايله جنسين دن در شاطبى قولنجه در ادغام تقارب حيث جا
قول جمهوردر سكا ادغام تقارب ديديكم قول فرا دخى ادغام تجانس ده سطا

يعنى كيم

يعنى كيم ادغام تقارب اوله مخرجده قريب يا صفتلرى دخى اوله قريب تعريف اكا
حضرت قرآن الجنده ادغام تقاربه مثال [illegible] كلوى قل رب ايله بل رانكم مثلى اخا
بر روايتده تقاربه تجانس ديدلر لام رانك مخرجى طوتمغيله واحدا
يعنى ادغام تجانس عندنده فرا ديدلر تعريفى دخى تجانسك يعنى درستا ايلا
اولدى تقارب اولدى ادغام تقارب دخى عند سيبويه [illegible] بودور تعريفى مصرع آخرنده ناظرا — ناظرا ؟
ايكى قسمه منقسمدر لفظ ادغام اى بيشم اولى ساكن اولوب ثانيسى حركتلو اولا
اشته بونده بر عمل وار قاريا الحق بهما لام لام الجنده ادغام ايلمكده بيل عيانا
بر قل لا اسئلكم بر بل لا مثلى در حيث جا ادغام مثلين جمله بولارك مثلى در
ديرسين ادغام كبيرك دخى احوالين سكا بلكل انده ادغام جنسين يا تقارب جمع اولا
ساكن اولسه حرف اول انده وار ايكى عمل بر اولدر مثلنه قلب ايله كلا قلما جدل
دخى ايكنجى عمل اولدركه ادغام ايده سن مثل قل رب كبى بل رانكم دربيله سن

فى يوم قالوا وهم وقل نعم

يعنى اظهار ايله فى يوم ديكه مثلين يا رينى فى ده كى يا حرف مددر ادغام اولنماز او يا
ادغام اولسه حرف مدك مدى بلكه ضايع اولور مانع اولدى حرف مد ادغامه انكيچون بهنا
اولمدى قالوا وهم ده دخى ادغام شبهه سز كرچه مثلين اولدى واولر حرف مددر واو مانعا
بونده دخى اولدى ادغام حرف مد ضايع شد حرف مد مانع دربل اولمز ادغام بهكذا
قل نعم ده وار سبب ادغامه لام ايله نون متقاربين دن اولمقله اولى بهم ساكنا
حرف ادغامه بر لام بر واو بر يا انتمه مش بر حرف ادغام بونده اصلا دو الادا
انكيچون لام دخى ادغام اولنمقدن قاچوب بونده ادغام اولمدى لام اولدى اظهار دائما

سؤال معقول وجواب مقبول

لام تعریف اولور ادغام دیو اولکه کم سؤال بودر انك جوابی کشتر تندن مدغما

سبّحه لا تزغ قلوب فالتقم

کلمهٔ سبّحه ده دخی اظهار ایکن مانع ادغام بولندی تفصل ایده سین سکا
بلا حروف حلقده وار قاعده کیم ها مخرجی هم محلده ادغام تقاربدر که حرفان جمع اولا
مخرج ایکنجی حرفك ابجری اولب اولکیدن حرف اول حرف ثانیده اولماز ادغام حیث جا
یعنی هانك مخرجی بیل اولدی حادن ابجری انك ایچون مانع اولدی اولمادی ادغام بوده ها
لا تزغ قلوب لفظی دخی اظهار ایله کل بونده دخی شرط ادغام حرف ساکن وار احنا
غینك وقافك بر عضوده اولمغله مخرجی بر بر حینه اولدی مانع ادغام اولمامق روا
بس کذلك ایله اظهار فالتقم لفظی دخی کورینور ادغام تقارب بونده دخی لام تا
بر بر ینه بك بعیدر لام قافك مخرجی بك قریب اولمق کرك کیم بر بر نده ادغام اولا
حمد لله خوش بیان اولدی ادغام مانعی باب ظایه دخی سید حسین اول ممیزا

باب الظاءات

والظاد باستطالة ومخرج ممیز من الظاء وکلها تجی

یعنی ضادك استطاله صفتیله مخرجی ایله تمیز جمله ظادن حرف ضادی حیث جا
زیرا کیم ضاد مخرجی بل جمله حرفلردن آیرو دیو مذکوردر مخارج حروفده ابتدا
بل مجاز اضاده بعضیلر دیدی ابو الحروف مخرجیله ایله تمیز دیه آنکیچون ذو الادا

فی الظعن ظل الظهر عظم الحفظ

سورهٔ نحل ایچره واقعدر ظعن کلمه سی یوم ظعنکم عبارتیدر ای قرا
ضاد اوقوما قبل حذر ظا ایله معناسی انك کوچمك ایمش دیدیلر بلکه مفسّرلر بنا
بر دخی ظا کلمه سی یکرمی ایکی یرده جا فی البقر بل وظللنا علیکم الغمام

اوقوما ضاد

اوقوما ضاد ایله ظل لفظنی اول ظل دندر کم کلکه معناسینه دیدی ظلّه بل ای فاضلا
ایکی یرده اولدی واقع ظلة اعرافده بری دخی ایکنجیسی یوم الظلة در فی الشعراء
لفظ ظهر ضاد اوقومقدن دخی ایله حذر کونك اوتاسینه دیرلر ضم ظا ایله احنا
واقع اولدی ایکی یرده سورهٔ نورده بری یعنی بل بطل الظهیره لفظدر اول ظا ایله
سورهٔ رومده اهلی ایکنجیسی وحین تظهرون ضاد ایله قلمه قرائت بونلر اول حاذرا
بر دخی بیل لفظ عظم کلدی ضم عین ایله اولولوق معناسینه بل لفظ عظم دائما
کلدی قرآنده یوز اوچ یرده عظیم بیل لفظ بقرنك اولنده در بیریسی ابتدا
فرق ایکی یرده حفظ لفظنی بل ظا ایله کلدی قرآن ایچره حفظ اینت انلری اول حافظا
سورهٔ بقره ایچره ابتداسی حافظوا لفظدر کیم ایله تمییز حرف ضاددن حاوة ظا

ایقظ وانظر عظم ظهر اللفظ

لفظ ایقظ یقظه دندر که کلدی ظا ایله اویانقلق معناسنه دردیدیلر علما
عین ایله لفظ ایقظ کلمدی قرآنده بیل یقظه دن لیکه مشتق اولمغیله فی اللغا
حضرت قرآن ایچنده واقع اولدوغی محل لفظ ایقاظ فقط بل سورهٔ کهف ایچره جا
ظا ایله اولان بری ده فتحله انظر در دیه بین امثالنك کل واقع اولانك سکا
عینی ایله لفظ انظر کلدی قرآنده محل سورهٔ اعرافده بری قال انظرنی الی
سورهٔ حجر ایچره هم رب فانظرنی دردر سورهٔ صاد آخرنده بل فانظرنی الی
جمعله هم مفرده قرآن ایچنده بونلرك الی یوم معناسی در دیدیلر علما
جاء من مشتق بهذا اثنی وعشرین موضعا فی البقره بل ولا هم ینظرون در ابتدا
فتح وعین هم سکون ظا ایله لفظ عظم سختوان معناسنه دردیدی فاضلا اکا

كلدى اون دوشيرده جمع ومفرد بلطلان بونك فى البقرة يعنى [struck out] بيرى العظام در اولا
فاتحه ايله ظهر لفظنده بلكل اى اخى ارقه معناسنه ايمش جمع مفرد له اخا
اولدخى قرآنده اون دوشيرده واقع اولمه سورهٔ بقره ده لفظ ظهوريهم سكا
ظا ايله اولانك بر سيده لفظ كلمه سى اولمامش قرآنده واقع عينى ايله لفظ ادا
لكن مشتقدن اما بر محلده جاء فقط سورهٔ قاف ايجره واقع لفظ ما يلفظ اخا
اشبو مذكور آصاقين ضاد له اوقومغل بخرج وظانك صفاتن قيل جينى ميزا

ظاهر لفظى شواظ — كظم — ظلما

بر دخى قرآن ايچنده كلدى ظاهر ظا ايله باطننك ضدى ديدلر ظا ايچون ذو الادا
لفظ ظاهر التى يرده كلدى قرآنده برى سورهٔ انعام ايچنده ظاهر الاثم ابتدا
هم علو معناسنده التى يرده كلدى بيل سورهٔ توبه سورسنده الحق ليظهره سكا
هم ظهر معناسنده كلدى اوج يرده برى كيف وان يظهروا بينه فى التوبه اخا
كلدى ايكنجى انهم ان يظهروا كهف اجره هم اوچنجى هم ايجره اظهره بو حكا
لفظ ظاهر هم اعانت معناسنده دخى كلور حضرت قرآن ايچنده بلسكز يرده دلا
بو سكزدن بريسنى ديه يم كيم بقره سورهٔ سنده جا تظاهرون لفظى ابتدا
لفظ ظاهر هم ظهار معناسنده دخى كلور موضع ثالثده بر بر ديم اندرى بهنا
سورهٔ احزابده اللائى تظاهرون بر دخى ايكى يرده دخى كلدى قد سمع ده سنا معا
اوليلى بلكل يظاهرون منكم در آنك هم ايكنجيسى يظاهرون من در قارئا
ظا ايله كلدى لفظ قرآن ايچنده موضعا بلمعارج سورهٔ سنده بريسى لفظ لظى
تفسيلو لما تشد اوله لفظيه بلا بر سونوم لكن مشتقدن اما سورهٔ ليل ايجره نارا

يعنى كيم

يعنى كيم ايكنجيسى لفظ تلظى ظا ايله طا هو اديد لظى شرتدن الله صقليا
سورهٔ حجرده كلدى الخلق شواظ ظا ايله اوديالكى ديو تفسير ايتمش فاصلا
ظا ايله كلدى كظم معناسى يوتمقدر غضب عينى ايله وارد اولمادى كظم لفظى شها
لكن مشتقدن اما التى يرده كلدى بيل بر بيسى والكاظمين الغيظ عمران ايجرا انها
ظا ايله در بيل ظلم معنسى ظلم ايتمكدر لكن مشتقين اما ديدى انك عدها
كلدى قرآنده ايكيوز سكسن ايكى يرده بيل سورهٔ بقره ده الظالمين در ابتدا

اغلظ ظلام ظفر انتظر ظما

لفظ اغلظ ظا ايله در لكن مشتقى انك حضرت قرآنده اون اوج يرده كلان واقعا
آل عمرانده بريسى بيل غليظ القلب در ديرلر ايمش هم غليظ لفظينه قالين ذو الادا
ظا ايله در هم ظلام لفظيده خداى نور غيبى بلقرانلق معنيسنه در ظلام در عالما
كلمه عينى ايله قرآن ايچنده بيل ظلام لكن مشتقدن اولدى بيست عشر موضعا
حضرت قرآن ايچنده فى البقره بريسى فى ظلمات عبارتيدر بيل اولا
بر دخى ظا ظفر در ضم ظا ايله كلن ذى ظفر لفظ انعام ايجرا انجق جان ملا
لفظ ظفرك معنسى در نو ديمكدر اسير انتظار [blot] معناسنى دخى اولدى قاتلمق بنيكا
انتظر ظا ايله اون دوت يرده در اى ذو فنون برى انعام آخرنده انتظروا ابتدا
ظا ايله كلدى ظما لفظى دخى اى تشنه دل معنيسى انك صوسزلق در ديدلر فاضلا
بو ظما لفظى دخى اوچ يرده كلدى بريسى سورهٔ توبه ايچنده لا يصيبهم ظمأ
سورهٔ طاه ده كلدى تظمأ فيها دلا سورهٔ نور ايجره الظمآن ماء طالبا
اشته بونلر جملهسى ظا ايله در بل تشبيه ضاد ايله اوقومه صاقن اول بغايت حاذرا

توبه و ندامت ایله اتسه اکرم دفع ایدر عطشی و ظمایی رحمت یا انی قیلور شاد این دا اکا
عافر الذنب پادشاه در قابل التوب اول اله دیلدوکی قوللرندن محو ایدر ذنب خطا
نچه بونی بیک بیل عبادت اتسه قوللرندن بری فضلی اولمسه حذ انک عدل الله ایدر جزا
احسینی توبه کار اول روز و شب قل توبه عفو حمت اهل عصیانه ایجون اولور دائما
لطف حقدن نا امید اولمه صقن یا نچه بر نفس چونکه قولسون جهوب دور بین خوف ایله رجا

اظفر ظننا کیف حاو عظ سوی عضین ظل النحل زخرفا سوی

بعدان اظفر کیم ظا ایله نصرت معنسی سوره فتح شریفده بل فقط اول قرار یا
کلدی صاتمق معنیسنه کلمه ظن ظا ایله لیکه مشتقندن التمش یدی یرده واقعا
جمله سندن بری بعدو سوره بقره ده بل سظنون انهم در واقع اولان ابتدا
کیف سلم منهم اولدی حالده استفهام ایجون هم وعظ کلمه سی دخی ظا ایله در و اعظا
اشبو وعظک معنیسی دیدر تخویف ایجون کلدی مشتقدن اما لفظ وعظ کلده سکا
حضرت قرآن ایجنده بیل طقوز یرده یا یمین فی البقرة و نالری و موعظة ابتدا
هم عضین دن عنیری الفاظک مقدم جمله سی ظا ایله در ایله تمیز حرف ضاددن دائما
بل عضین لفظی دخی ضاد ایله در سورلر سوره حجر آخرنده در فقط ای طالبا
ظا ایله اوقومه صاقن حا قرآن عضین ضاد ایله معناسی بونلرک دیمشلر علما
سوره نحل ایجره کلدی ظل لفظی ظا ایله سوره زخرفده اولان ظل ایله هم سوی
یعنی ایکی سوره ده ظل تکرر دی بر بر بینه ظل وجهه فی النحل هم ظل وجهه زخرفا

وظلت ظللتم و برومم ظلوا کالحجر ظلت شعرا سنظل

سوره طه کلدی ظلت ظا ایله فقط اوقو ای کل الذی ظلت علیه عاکفا

واقعه ده

١٩

واقعه ده کورمشم ظا ایله ظلتم لفظنی سوره رومده لظلوا لفظ دخی ظا ایله
یازیلین کبی حجرده هم دخی فظلوا ظا ایله اولدی مرسوم بل بولار اوج سوره ده ای جازما
موضع واحدده ظلت لفظ دخی شعرا اولنده در فظلت ظا ایله بلبل اخا
اوسطنده شعرانک بینه بر بر ده نظل ظا ایله در او قود ایم بو فنظل لها
موضع واحدده کلدی بل فیظللن دخی ظا ایله در سوره شوری نک ایجره دائما
بل دوام معناسینه در اشبو الفاظ ثمان ظلدن مشتقدرلر بونلری دیدی علما
بو دوام معناسنه اولانسه لفظ تحت مع عدد قل ترکب ایلیم بر بیت نظم اولدی

ظل مع ظلت لظلوا هم فظلوا ظلتم مع فظلت فنظل وهم فیظللن سوا
سیظللن محظورا مع المحتظر وکنت فظا وجمیع النظر

بیت سابقده بیان ایلمشم یظللن یی شمدی محظورا بیان اتسم کمرکدر جانما
لفظ محظوره حظردن اولدی مشتق ظا ایله منعه دیرلر مش حظر معناسینی شول علما
ایکیسی ده کلدی قرآنده بر بیسی ای کوزم سوره اسراده بلبل کلدی محظورا
بری دخی محتظر قول شریفی فی القمر ظا ایله جمع ایدیجی معناسنه در فاضلا
بر دخی فظ کلمه سی در کلدی ظا ایله فظ آل عمران ایجره بل لوکنت فظا انظرا
فظ عنف معناسینه اولور ضدی در رفق ای یازیلور ظا ایله انی قیلی حذر ضاد او قیما
که تفرق معناسینه اولور لا نفضوا ضاد ایله در اول زمان آنی اوقوما ظا ایلیا
هم دخی لفظ نظر در کلدی بلبل ظا ایله بل بالنظر مصدر در معناسی باق تمقدر سکا
بو نظردن اولدی مشتق حضرت قرآنده بیل سکسن التی یرده اولدی فی البقره ابتدا
الفرعون وانتم تنظرون قولیدر ابن ناظم تحت بیتده دیدا استثنا ایلیا

الا بویل هل واولی ناضرة   والغیظ لا الرعد وهود قاصرة

الا اوج یردہ نظر لفظی دکلدر ظا ایله   دیمیم استثنا اولان موضعلری کله سکا
بری مطففین سورہ سندہ دخی ظا ایله کلہ   لفظ نضرة النعیم در اوقی انی ضاد ایله
هل اتی سورہ سی ایچرہ نضرة لفظی دخی   ضاد ایله قراءت قیل حذر ظا اوقوما
هل اتی موقندہ اولان اول قیامت سورہ سی   ایچرہ کلدی ایکی لفظک اولی ضاد ثانیه
اولی یعنی وجوہ یومئذ ناضرة   ضاد ایله ایله قراءت قیل حذر ظا اوقوما
صکرہ جاء ناظرة لفظدر بل ظا ایله   بر بر ندر مخرجیله بونلری اول میزا
قاقمق شدت غضب معناسندہ در لفظ غیظ   کلدی اون بر یردہ اوی اشتباه سز اول ظا ایله
حضرت قرآن ایچندہ جمله دن بری آنک   آل عمران سورہ سندہ در من الغیظ ابتدا
سورہ رعد ایچرہ و هم سورہ هود دخی   کلدی ضاد ایله لفظان غیض یعنی دکلدر ظا ایله
سورہ رعدہ تغیض الارحام اولدی ضاد له   سورہ هودده وغیض الماء دخی ضاد ایله
بو ایکی سورہ مخصوص اولدی لفظ ضاد ایله   اولدی نقصان معناسنه دیر وغیض عالما

والحظ لا الحض علی الطعام   وفی ظنین الخلاف سامی

بری دخی ظا ایله اولان لفظ حظ در حلان من   بیل نصیب معناسنه در دید حض فاصلا
حضرت قرآن ایچندہ کلدی یدی یردہ حظ   آل عمرانده بری یرید لهم حظا سکا
اوچ دخی فارحظه بکزر لکیه جنسندن کل   سورہ حاقه ایچندہ بر ولا یحض علی
سورہ فجرده ایکنجیسی تحاضون در   سورہ ماعونده اوچنجیسی لایحض انتها
اشبو اوچ موضعده بل کل ضاد ایله کلدی بولار   دیدلر معنالرینی قندرمغ ایمش عالما
بضنین کلمه سندہ ایتدی قرا اختلاف   کیمی دیدی ضاد له در کیمی دیدیلر بظاء

ضاد له لفظ

ضاد له لفظ ضنین بیل بخیل معناسنه   ظا ایله دہ متهم معناسنه دیر عالما
بل مصنف لفظ سامی ایتدی اشارت بونلره   یعنی کیم ابن کثیر هم ابو عمرو بلیه کسا
بانجی قرا ضاد له بخیل معناسنه   اوقودیلر سورہ تکویر ایچنده ای اخا
حضرت عثمان ایچون مخصوص اولان مصحفده   رسم اولنمش ضاد له لفظ ضنین بو امترا
اکثر یا مصحف عثمانده مرسوم ضاد له   کاتب اولانه رسم عثمان الزما
باب ظاآت مصنف حضرتی ایتدی بیان   ضاد ظادن تا ایلر قلسون لر ایچون میزا
سمدی بر قاعده یه دخی شروع ایتدی یا یمین   رحمة الله علیه اولسون الی روز جزا

باب التحذیرات من اللحن الخفی   وان تلاقیا البیان لازم

ضاد له ظا بر بر ینه کر ملاقی اولالر   کلمهٔ واحدہ یا خود کلمتین ده حیث جا
ضاد ظادن مخرجیله هم صفاتیله بیان   ایلمک لازم در رکیم بولنه اجر و جزا
کر بیان اولمیاجن اولورسه ایکی ضاد اولور   یا خود ایکی ظا اولور مفسد صلوة در فاضلا
بو حنیفه مذهبی اوزرہ بو در قول صحیح   هم دخی غیری مذاهبده اتفاق ایتدی بو کا
یا صلوتک خارجنده دخی اولمزسه بیان   لحن فاحش ایله لحن اولمش اولور بو امترا
حضرت قرآن لحن ایدنکه نکار اولمه سی   کون کبی روشندر رحق سوزه دیمز کمسه لا

انقض ظهرك یعض الظالم

امدی بل کل انقض ضاد له ظا ظهرك   کلمتین ده کلدی بونلاری بیان ایت قاریا
ضاد ظادن مخرجیله صفتیله قل تمیز   هم مخففا و لمغیله اظهاری دخی الزما
کلمتین ده اولان مثقل بل یعض الظالم   قل صفات مخرجینی بونلرده خوش ادا
کلدی بر قچ یرده دخی بونلره بکزر مثال   حضرت قرآن ایچنده دیین بر بر سکا

سورۂ انعامده بعض الظالمین دن بری   سورۂ اسراده دخی بل لبعض ظهیرا
هم حجرات سوره سنده ان بعض الظن در   کلمتین ده سورۂ حمس ایجره واقع ضاد ظا

واضطر مع وعظت مع افضتم وصف ها جباههم علیهم

بر دخی واضطر لفظ کلمهٔ واحده جا   ضاد طادن مخرجیله صفتیله قیل ادا
بیل بیانی اولاندر بو واضطر اخی   که بیان ایتمیجك اولورسن اولور ایکی طا
قل بیان هم اوعظت کلمه سنده ظای   تادن ایر و بیان ایلمك اولدی انی نما
که بیان ایتمزسك اولور تایه منقلب   بلکه لحن ایتمش اولورسز بیر اقلدك
هم افضتم ده اولا حرف ضادی داخی کل   قیل بیان اطباق و مستعلی صفاتن تالیا
یعنی ضاددن صکره کلن تاء انجه اوقویم   دونمیه ما قبلی ضاده مستفل زیرا اتا
یعنی صافی قیل جباههم ده اولان هاکری   هم علیهم ها سنده صافی ایله دائما
مخرجیله کل صفاتن ها کی ایله بیان   تا که تا حذف اولوبن کیم همزه یه قلب اولمیا
حرف ها غایت خفی در بیك بیان ایتمك گرك   که بیان اولمز ایسه بلکه اولور همزه ها

باب احکام النون والمیم مشددا

واظهر الغنة من نون ومن   میم اذا ما شددا واخفین

یعنی نوندن دخی میم دن ایله اظهار غنة   نون ایله میم هر قچن اولسه مشدد ادغما
اولو ادغام بونلر هم باز مشدد اولهلر   واردر غنه صفاتی نون میم ده دائما
نون مشدد اولدو غنه لفظ جنتدر مثال   میم مشدد اولدو غنه ثم لما ای اخا
حضرت قرآن الجنده بونلره بکزر مثال   غنه ایله اظهار ایدك ادغامله هم حیث جا

المیم ان تسکن بغنة لدی   باء علی المختار من اهل الادا

دخی اخفا ایله میم ساکن اولورسه اگر   با قتنده غنه ایله قول مختار اوزره تا

واردر

واردر رها میلا دادن بل سکا قول اصح   غنه ایله اخفا اولور میم ساکن عند با
جو قدر رانك مثالی لکیه جمله دن بری   اولدی فاحکم بینهم غنه ایله اخفا سکا

واظهرنها عند الباقی الاحرف   واحذر لدی واو وفا ان تختفی

حرف میم که ساکن اوله ابتداء اظهار ایله   باقی حرفلرك قتنده دیدی ناظم بیل سکا
مصرع ثانیده دخی امر ایدوب واحذر دیدی   بو حذردن فهم اولان میمك سکونیدر اخا
امدی اخفا ایتمه صاقن میم سکونن دمبدم   واو ایله فانك قتنده ایله اظهار حیث جا
میم سکوننه رعایت واجب و اکثر مذر ر   تفصیل اوزره انی دیم کرا اولورسك حافظ
کندو کندندن دکلدر بو محلی یازدوغم   بنجه اوستادبزرکدن انی حفظ اتدم اخا
شبهه سزجه بنجه شو حلدن دخی اخراج ایدوب   یازدم انی دیمکی فضلی ایله کل استمعا
مخرج واوصافلرده در بولارك اول حذر   ضبط ایدوبن هر بر سیبن ایله کل حسن ادا
ایکی دوداق ارهسیدر میم و اوك مخرجی   دخی بطن شفه دندر هم مرتیب فی المخرجا
پس بنجه اوقومق کرك که اظهار زیاده اولنه   میم سکون واو ایله فانك قتنده ای جنوجا
دکله امدی بو محلده تفصیل اوزره مشکلك   حل ایدهیین کوشش ایدرسك جان دلدن طالبا
اولا لازمدر راوستادکاملدن اخذ   بالمشافهه یا ضبط بولاری بشب مستا
انطباق کامل میم ایله محیم سکونه هر زمان   واو ایله فانك قتنده اولور اظهار ازیدا
اظهار اولمزسه بولارده میم سکون شبهه سز   واو فایه مختلط اولمق کورینور فی الادا
انفتاحده متحد میم ساکن ایله واو   با فادخی کذلك فی انفتاح متحدا
بر بر سیندن تمایزین بولارك امدی بیلك   نه سببله در دیه یین مشکلك زائل اولا
میم ساکنده انطباق کامل اولدوغی گبی   اولمادی اما بازه اولدی انطباق ناقصا

واوده هیچ یوق انطباقیله تفشی لك مرام   میم وفادن انقبابلق ایله واو بیل ممیز
فتبه لنوب یوم ولیمق ایکی دوداق اوسطی   [illegible] انقباب معناسنی دیهم اشبو تعبیم سکا
زیر آووك ایکی دوداق اورته سی قووق اولور   صرجه یرمق صیغه جق مقدار دریلر دوالادا
فاده دخی یوقدر بیل انقباب وانطباق   دیه یین فانك تمیزن تمییزن دخی کلا اسمعا
انقباب انطباقده ممیزا بل اولدی فا   بیل تفشی لك صفاتی ایله بردم ممیزا
میم واو باده یوقدر تفشی صوینخ   بواوصیدن ایریلور بلکل تفشی لکله فا
سینه مخصوصیدر تفشی لك صفتی دیه سك   اشبو نقلم بیل سکا دره النفید ندراخا
هم جزری بیتنك معناسنی در نظم ایتدوکم   بعده در یتیمده ده کتوردم امتلا
لطف حق اتدی ظهور اشبو مجلده جابجا   بحری کبی بحر قرآنه طالدم کوییا
معجزات حضرت قرآن ایله لؤلؤ مثال   جیقاروب الفاظدن دیزم بر بر سوا
رد میدان مفاده سیر ایدن طالبلره   هر بری بردر شهوار در بو نظم نقلا
حاصلی معنی و درّم میم ساکن قبل واو   کلك ایله انطباقله سکونن اظهرا
قبل زیاده میم سکونن عند واو و فا حاذر اول   میم من جیله جقارمه واوه فایه دونمیا
میم ده یوم دوقلك آج بعده واوده همین   انقباب انفتاحن واوه ایله کل عطا
کر بونك عکسی اولور سه هم ولا الضالین اولور   میم ساکن واوده ادغام اولماسی لا اجوزا
فادن اول میم ساکن کلسه ویر حقن بنه   ایله اظهار میم سکونن واوده فادن اول اظهرا
بعده فای تفشی صفتیله ریح فتم فم   دوکرك بطن شفه دن ایله کل حسن ادا
کر بونك عکسی اولورسه هم فلا الضالین اولور   کمسه خلط ایله مشدد میم فایه ایتدا
میم ساکندن مؤخر کلسه امدی با اکر   ایله کل کل میمك سکونن بادن اول اظهرا

سعده ویه انطباق ناقص بایه دخی   یعنی بایه انطباقی ناقصله قیل ادا
کر بونك عکسی اولورسه هم بلا الضالین اولور   کیمسه خلط ایله مشدد میم بایه هکذا
کیمکه اهمال اتسه مذکور میم سکوننده اکر   تحت مصرعده کبی بعض الفاظدن کوییا
قلقله اولمیا سکون میمده هم سکت ایلیه   قلب ایله ادغام واخفا اولمیه مقدر ثوابکا
میم ساکندن مؤخر کیم ولا الضالین واو دخی   حذف ایدوب ما قبل میمه فتحه سن قلب ایلیا
حضرت قرآنه ایجنده کلمدی اشبو مثال   حذف هم تغییر لفظ قلب ایله در عالما
کر صلوة ایجنده اولسه اول صلوة فاسد اولور   غیری وقتده اوقورسه یوق ثواب اول کمسیه
لعن ایدر قرآن دیو بویوردی فخر جهان   ای حسینی لعنن قرآن اتدن صقن صبح مسا
مذکور اولان بو ولا الضال واو قلب حذف ایلیه   نقلن ایتم سك یورر در یتیمده بولارا
انده یازر بو محلی تفصیل اوزره شبهه سز   نیجه امثالی ایله شبهك انده دفع اولا
انده اولان مزان مثالی نظمه کلمه مك ایله   نظم ایدوب مفهوم من منطوق قالدی باقیا

احوال المیم الساکنه

میم ساکن واوه اوغراتین مثال اظهار بو   بینکم وبینه عنهم وان ابتغرض سکا
فایه اوغراتین مثال اظهار هم فیها کبی   لا تقم فیه کبی یام ومت والا اظهرا
کلمتین ده اولورسه ساکن مثلینی بل   انهم کانوا کبی منکم کما اظهار اولا
میم ساکن حرکتلو میمه اوغراسه اکر   اولور ادغامی انك ادغام مثلین حیث جا
فی قلوبهم مرض دخی منکم ما تیة   هم منهم مهتدین هم معکم من معا
ارحلکم من خلاف دخی منکم ما کبی   جاء کم موسی مثللی حضرت قرآنده جا
اولدی امثال میم ساکن جون بو مذکور جمله سی   تنوین ایله نون ساکن حکمینی ده اسمعا

احکام النون الساکنه والتنوین

وحکم تنوین ونون یلقی   [illegible] اظهار ادغام وقلب اخفا

تنوينك حكمى بولينور دخى هم نون ساكنك بلا حروف هجانك عندلرنده دورت قسم اوزره خا
حرف اظهارده بولينور حرف ادغامده دخى حرف قلبده بولينور هم حرف اخفاده اخا

فعند حروف الحلق اظهر وادغم فى اللام والراء لا بغنة لزم

حرف حلق عندنده نون ساكن وتنوين ايله اظهار كلمهء واحده ده اولورسه وتا
كلمتين ده دخى اولسه بونه حكمى انلرك اظهار اولمق دورر اول التى حرفده دائما
حرف حلق بيل هاء همزه حا و خا غين عين قلب واخفا ايله ادغام اولمه دن بونلر هبا

احكام التنوين عند حروف الحلق

يعنى تنوين هايه اوغراسه سلام هى كبى همزه يه اوغراين مثالى دخى شىء انما
حايه اوغراين مثالى اولدى عليم حكيم خايه اوغراين مثالى سندس خضر سكا
عينه اوغراين مثالى همدخى شىء عليم اولدى هم رب غفور غينك مثالى هكذا
تنوينه بونلر مثاللردر صرف قرآنده بيل سائر امثالى قياس ايت بونلره سن حيث جا

ونون الساكنة عند حروف الحلق

نون ساكن هايه اوغراسه مثالى انهم همزه يه اوغراين مثالى دخى هم ينئون اولا
حايه اوغرايان مثالى اولدى وانحر الحق خايه اوغراين مثالى اولدى من خير سكا
عينه اوغريان مثالى دخى هم انعمت در غينه اوغراين مثالى من غفور حيث جا

بيان احوال نون الساكنة والتنوين

نون ساكن ايله تنوين اظهار اولمغه سبب نه ايجوندر ديين حرف عندنده جا
بعد مخرج اولدوغيچون حرف حلق ايله بونلر ارهسنده اولدى اظهار ديديلر بلذ ذوالادا
همدخى تنوين ايله كلا نون ساكن فرقنى ارهيو در التنفيد ايچنده بولدم حررتها
نون ساكن ثابت اولور لفظ وخطده اولا وصلا وقفا اسمده فعل وحرفده حيث جا
كلمهنك ده اولنده آخرنده دخى هم اوسطنده ثابت اولور نون ساكن امثل اولا

يعنى

يعنى هيچ بر حالده دوشمز نون ساكن صورتى ديمدم قرآن ايچنده اصلا آتما باقيا
كوش ايدرسك ديه بين احوال تنوينى دخى تنوين ايچنده ديديلر نون ساكن فى الادا
ثابت اولور لفظده وصلا تجن ثُمَّ دييك ثابت اولمز خطده هم وقفده اول نون ظاهرا
هم فعلده دخى وسطنده ثابت اولمز انجق اسمك آخرنده ثابت اولور ملحقا
بويلجه يازمش عربجه بونلر عنوان دخى تركيجه نظم ايلدم بنده حسينى بل سكا
صفحه ما قبلنده مذكور وادغم للام ايله دخى والرا لفظنك معنالرنده اسمعا
يعنى ادغام ايله لامده دخى راده غنه سز تنوين ايله نون ساكن لام رايه اوغريا
نون ساكن لامه اوغرايان مثالى من لدن رايه اوغراين مثالى دخى من ربه سكا
لامه اوغرايان مثالى تنوينك خير لكم رايه دخى اوغرايان رب رحيم اولدى هنا

من الشرح

وجه ادغام بلا غنه يه لام راده نون ساكن ايله دخى تنوين مخرجى بنده واحدا
عنده قرا در بو قول اما كه جمهور قولى نون ساكن وتنوين ولام راده قريبدر مخرجا
كركيسه قرب مخرج ياكرسه اتحاد مخرج اولسون ايكينك ادغام النه مدر سكا
يعنى ايكى حرف مخرجى كه متحد اولسه يا قرب مخرجده اولورسه اولور تلفظ اثقلا
انلرى ادغام ايدنجك حرف واحد منزله سنده اولور هم لسانه حاصل خفت اولا
انك ايچون تنوين وهم نون ساكن بو ايكى حرفه اوغراسه دنور ادغام بلا غنه اخا
اشبو ادغام غنه سز اولدوغنك وجه دخى بلكه تخفيف دن مبالغه ايچوندر ذوالادا
زيرا غنه نك بقاسنده از وجوقدن وادورر يعنى ثقلت بللسن اوزره اداده تاليا

وادغمن بغنة فى يومن

يعنى نون ساكن ايله تنوين بلكل يومن حالرفلرنده ايله ادغام غنه ايله حيث جا

کلمه‌ده نون ده دوت حرفه اولدی تشنیدرر   بری واو بری میم و بری نون بری یا

هر قنجی تنوین یاخود نون ساکن بونلره   اوغراسه ادغام مع الغنه اولور بل دائما

سؤال ادغام مع الغنه

ای سؤال ایدن مع الغنه ایله ادغامدر بکا   کیم عجب ادغام کامل می اولا بلسم نولا

حق بکا احسان ایدرسه دیه‌یین کل شبهه‌کی   حینئذ بلیه یاد ایدیبک بو حسینی بنده‌کی

بل مع الغنه نک ادغامنه ناقص دیدیلر   هم بلا غنه نک ادغامنه کامل دیدیلر

میم نونک غنه‌لری حیث جا واجبدرر   بینه ادغاملریده بو ایکی نک واجبدرر

واو ایله یاده عموما واجب اولدی ادغام بیل   غنه‌لری دخی جائز بو ایکی نک سن بیله بل

دخی یا و واو نون هم دخی [illegible] تنوین ایله   نون ساکن ادغام اولور بیل مع الغنه ایله

شاطبی حضرتلری کل بینمو ادغموا   دیدوکی قول شریف ایله عمل قیل ای عموا

نون و میمده بل خلف غنه ایله ادغام ایدر   واو ایله یاده ولکین غنه‌سز ادغام ایدر

شاطبی حضرتلری فی الواو والیاء دونهما   دیو نظمنده بیوردی ایدر [illegible] خلف بو بیله تلا

محض ادغام ایله تشدید تمامدر دیو خلف   بو جواب ایله بین قرا اول خلف بولدی شرف

تنوین ایله نون ساکن واو و یایه قلب اولور قلب اولیجق   واو و یاده غنه‌سز ادغام اولور

نون میمده غنه واردر واو و یاده غنه یوق   غنه یرینه کلزدر بل لسانده غنه یوق

زیرا غنه تنوین ایله نونک اولدی صفتی   واو و یاده بونلر ادغام اولسه دوشر صفتی

سؤال مقبول و جواب معقول

نون ساکن ایله تنوین مخرجی خیشوملر   واوک ایسه مخرج اولدی شفتین دن نیما

دیلک اوزرنده اولدی دخی یانک مخرجی   یوق تماثل له تجانس مخرجا ده دخی اولا

تنوین ایله نون ساکن جونلدی الواو ایله یا   ادغام اولمغه سبب نه دیر جنبر ویر ناظما

دیو بن فاضل سؤال اتسه بولاردن اخی   بل همین اشبو سؤالدن ناظم عمریرا

لکیه اول

لکیه اول فاضل بونلرن سائله بودر جواب   ادغام اولدیلر تقارب سببیله دائما

واو و یانک صفت متتینه بل قریب   اولدی غنه لکنه نکدره اونلرنامی مدده شبها

غنه بر لازم صفت در بو اورتمق فی المحل   نون ساکن تنوین ایله واو و یا بر اوغراسا

بیل یمنی خالصیجه واوله دخی یا اولور بولر   ادغام اولمق سببیله مدا اولورلار الا

یعنی واوک مدا اولنماسی دور دقلرندندر   دخی یانک مدا اولنماسی لندندر اخا

نون ساکن ایله تنوین مد و خیشوم مدنالیلو   بر وجه دخی بودور ادغامه انسب اولمغا

امدی مدادر تقارب سببیله دیدوکم   بو خمسه مثلین ایله جنسین ده اولمز انسبا

اشبو نقلم بل سکا حرز الامانی دندور   جاری اولان فیض حق کنز المعانیدن اخا

احکام النون الساکنة مع امثالها

نون ساکن واوه اوغرایان مثالی من وّرا   میمه اوغرایان مثالی اولدی من ما جانما

نونه اوغرایین مثالی دخی ان نحن کبی   یایه اوغرایین مثالی ان یرواد حیث جا

واوه تنوین اوغراسه نخل و رمان کبی   میمه اوغرایین مثالی درجات من نشاء

نونه اوغرایین مثالی یومئذ ناعمة   یا مثالی بل فتنة ینظرون بیل سکا

اشبو امثالکه نظم اتدم دلاحق عوندر   سائر امثالینی دخی ایله ادغام حیث جا

بونلره ادغام مع الغنه مثالی دیدیلر   تنوین ایله نون ساکن کلمتین ده واقعا

الا بكلمة كدنيا عنونوا

دیدی استثنا ایله بلکه مصنف حضرتی   نون ساکن کلمه واحده ده بونلره لکلا

یعنی بر کلمه ده کله نون ساکن ایله یا   دخی بر کلمه ده کله نون ساکن واو ایلا

اول زمانده اتمه ادغام الا اظهار ایله کل   دیو استثنا ایله اولدی اشارت انظرا

مثلا دنیا دخی عنونوا کبی صنوان کبی دخی قنوان ایله عنوان دخی بنیان اظهرا
جمله قرا اتفاقا اشبو مذکورده همان ترک ادغام اتدیلر بل قول مستثنی ایلا
یعنی دنیا عوو تنوا صنوان و قنوان دخی عنوان ایله بنیان یایی واوی اولا
ترک ایچون بو شبهه هم ترک ادغام اتدیلر اولورسه بل بولار یعنی مضاعفه دونا
اشبو تقدیرجه بولرده نون ادغام اولمیون واجب اولدی یعنی اظهار یا و واوده حیث جا

والقلب عند البا بغنة كذا

نون ساکن با قتنده غنه ایله اخفا اولور دخی تشدید بیله مقدم عند جمهور بالادا
بوزده دخی تنوین ایله نون ساکن بینه هم قلب اولور میمه بل که غنه ایله عند تا

احوال قلب التنوين ونون الساكنة ميما

تنوین ایله نون ساکن میمه تخفیف سبب نونه غنه در مناسب میمه مخرجده اقربا
اولمغیله میمه قلب اولماسی مختار اولدی بیله غنه ایله با قتنده دیدیلر اهل ادا
میمه قلب اولمده غنیله بایه اوله قلب ممکن اولماز میدی دیو کی سؤال اتسک بکا
وجه قلب بودر که نون ساکن تنوین ایله بایه قلب اتسک اولور غنیله تا بیله شدتدا
اولاجق اولورسه غنه اولماسی لازم کلور غنه سز بایی تلفظ اتمدیلر ذوالادا
نون میمه قلب ایدرلر میم دخی بایه قریب اولمغیله اسانرر دیملی تلفظ صکره با
تنوین ایله نون ساکن میمه قلب ایلدکلری اشبو وجهیله در مختار اولان قول عندنا
نون ساکن بایه اوغرایین مثالی اسمعا لفظ انبئهم انبؤک انباء ما
تنوینکده بایه اوغرایین مثالی یسکذا ضائق به برمثال دخی من سوء بلی
با قتنده تنوین ایله نون ساکن میمه اتدیلر قلب صاقنوب دوقلرین بکی صقمیا
اشبو امثالکه دیدم طالبه تفهیم ایچون سائر امثالی دخی بونلر کبیدر حیث جا

لاخفا لدى

لاخفا لدى باقي الحروف اخذا

صفحه ماقبلنده کچمش ایدی بیله لفظ کذا مصرع ثانیه بر بونلر دیمشلر ذوالادا
اولیه اولدی ظاهر معنا کذا دیمک همان ذکری سبق ایدن حروفلر تنوین ایله نون
کن حروف حلقده اولدوغی کبی احکاملری برملون حرفلرنده برده قلب حرفی که با
یعنی حروف حلق ایله ادغام حروفی حرف قلب قتلرنده بونلرک [illegible] حکمی بولنیور دائما
~~اشبو حروف حلق ایله ادغام حروفی حرف قلب قتلرنده بونلرک حکمی بولنیور دائما~~
اشبو مذکورده بولارک حکمی اولدوغی کبی باقی اون بش حرفده دخی اخذ اولنور حکمی بها
یعنی اخفا حرفلری عندنده بونلر بولنه دیمیور اخفاء مع الغنه بولاره فی الادا
دیه بین امثالر ایله اخفا حروفن دخی هم نظمیله فیض حذادن فضل اولور ایسه بکا

حكم التنوين مع امثلتها

تایه اوغراین مثالی مبنیة تجری کبی ثا مثالی دخی ازواجا ثلثة درسکا
جیمه اوغراین مثالی ده لفی خلق جدید داله اوغراین مثالی ده عملا دون ذا
ذاله اوغرایان مثالی دخی ظل ذی کبی زا مثالی او متاع زبد در طالبا
سینه اوغراین مثالی ورجلا سلما شینه مثالی اولدی هم شی شهید بیل بکا
صاده اوغرایان مثالی عمل صالح کبی ضاده اوغرایان مثالی قوة ضعفا همنا
طایه اوغرایان مثالی اولدی صعیدا طیبا ظایه اوغرایان مثالی بل مراء ظاهرا
فایه اوغرایان مثالی سفر فعدة قافه اوغرایان مثالی هم عوجا قیما
کافه اوغرایان مثالی اجر کبیر کبیدر دفتر ویله او مرم اجر کبیر لی کتب اولا

احكام النون الساكنة مع امثلتها

نون ساکن حکمی دخی دلا کلی نظمیله ایدهیم بر بر بیان امثالیله کوزله بکا
تایه اوغرایان مثالی اولدی بیل انتم کبی ثایه اوغرایان مثالی دخی والانثی سکا

جيم اوغرايان مثالى دخى ينجيكم دورر   دالى اوغرايين مثالى اولدى بيليهمن دعا
ذالى اوغرايان مثالى ينذرنكم كبى   زايه اوغرايين مثالى ينزّ من السماء
سينه اوغرايان مثالى دخى من سوء درر   شينه اوغرايان مثالى اولدى من شىء سكا
صاده اوغرايان مثالى اولدى اى ذكل ينصرون   ضاده اوغرايان مثالى دخى من ضلّ اذا
طايه اوغرايان مثالى دخى بلكه ينطق   ظايه اوغرايان مثالى اولدى ان ظنّا اخا
فايه اوغرايان مثالى دخى هم بيل ينفد   قافه اوغرايان مثالى دخى ينقلب سكا
كافه اوغرايان مثالى اولد منكم جان من   نون ساكن حكمى بولدى بو محلده انتها
تنوين ايله نون ساكن حكمى قرآن ابجده بل   درتشهوا كبى حقيرى دركنوندن شها
مذكور اخفا حرفلرين بل جديد امثال ايله   كتوروب نظم ايلدم اشبو محلده اى فتا
معجزات حضرت قرآن دررر لطيف بلبل اسا   سويلدن اشبو حسنى بى سكا

من الشرح

تنوين ايله نون ساكن اشبو اون بش حرفده بيل   اولدى اخفاء مع الغنة عجب بسرى نولا
ديو بن سائل سؤال ايدر سكا بو محله تقديم   يعنى ادغام حرفلرينه اولان مناسبت كبى
فصل حق ايله جواب بودور اول سردن اكاه حقير   يوق مناسبتلرى كيم اول سببله ادغام اولا
دخى اظهار حرفلرينه اولان مخالفت كبى   يوق مخالفتلريكيم اول سببله اظهار اولا
يعنى ادغام حرفلرنده مدغم اولدوغى كبى   هم حروف اظهارده مظهر اولدوغى وش
اومايجق تنوين ايله نون ساكن كوردكر   اشبو اون بش حرفتنده اخفا اولدوغى روا
تعريفندن فهم اولور اخفا مع الغنه بحر   حالت ايمش بين الاظهار والادغام في الاداء
يعنى دخى عاريدر تشديدن اخفا حيث   ديدلر ادغام تشديد ايله جارى ذوالادا
بو ايكيدن ايسه اظهار اولدى روشن شبهسز   ساكه حقدن باب مدلرك بيانى الى ما

باب معرفة المدات

باب معرفة المدات

والمد لازم وواجب اتى   وجائز وهو وقصر ثبتا

مداقسامى ديه بين ساكه كل اى طالبا   مد لازم در بريسى مد واجب ثانيا
هم اوچنجى مد جائز در ديديلر اكا بل   ثابت اولدى قصر دخى مد جائزك سكا
مد جائز دراداولان قصردن سيدا   مد منفصل درر امثالى كلدكده ژا
اشبو مدك برادينه مد فرعيده ديو   مدك اقسامى اولو بدر قصر له بيل رابعا

احوال مد طبيعى ومد بدل

بو محلده مد طبيعى نك مثالى ده الحمد در   بو هم انه عمّ وكان انهما
داخى بلكه بو محلده مد بدل امثالنى   آدم وهم آمن دراَمنوا هم امنا
مد طبيعى ايله هم مد بدل فرقى ايچون   اشبو امثالركتوردم حفظ ايت آنى دائما

في بيان الف بالقصر والف بالمد

قنده كلسه قصر له لفظ اشتهم همزه سى   كلمك وكتورمكمش قصر له كلن الف
مد له اشتهم هم قنده واقع اولسه بيل   انا عطا ايله تفسير ايلمشلر فاضلا

فلازم ان جاء بعد حرف مد   ساكن حالين وبالطول يمد

مد لازم اكه ديرلر حرف مددن صكره كر   حرف ساكن كلسه حالين ايله مد اولوردلا
يعنى طول له وقف ووصلنده اتفاقا جار الف   نقصان اتسك يا زياده لحن اولور بى امترا
مد لازم مدغم انكيچون ديدلر بونلره   بيل زياده ايله نقصان اولمدى بر كز روا
مدغم ايله مدغما فيه ثابت اولدى بو مثال   لرده دخى ساير امثالى قياس ايت بونلرا
مدغم اولان مد لازم مثلى بيلدا دابه در   صاخه ايله دخى الحاقه كبى من حادّ در
مد لازم مدغم وهم اجتماع الساكنين   كلدى بيل حاله نظر بونلرده ديدعا لمين
هم تحاضون ايله الحاج والصفات كبى   هم ولا الضالين ايله ذكر اولان امثالى كبى
اتفاقا غير مدغم مد لازم مشبعا   يعنى جاى اجتماع الساكنين مثلى معا

سوره اولنده اولور مد منفصل بیل عیان — در یوروم مد اولنور قصر او نماز اولده بو که عیان
عین اصلی انلرک اوچ حرف ایله در بیلکسن — بهی لام میم صاد کاف قاف نون سین بیلین
بوطرفک مدتینه بیل مد مشبع دیدیلر — هم دخی مد تجز له مد عدل دیدیلر
ایکی ساکن بینی فصل ایتدوکیچون حیث جا — دیدیلر مد تجز دیو اکه آذ ادوالاد ا
جمله قرا ایتدی مدتینه علی العدل اتفاقا — انک ایچون دیدیلر مد عدل ای وجه آق
اختلاف ایتدی مشایخ عین مدنده اوزره بیل — یا آنی اوتکی حرکت لیک یا حسنی دکل
اول سبیله مد متوسط له امرا ایتمک درست — بعضیلرده مد طول ایله ایتدی مدتین درست

بیان مد ابدال مع امثالها

مد و تسهیل الآن سوره یونسده بیل — کلدی اوچ یرده دیدیلرسک مد یا تسهیل ایلدکل
سوره یونسده بینه لفظ قل الله دخی — سوره انعامده ایکی قل الذکرین ایله دخی
اصطفی الله دخی هم سوره نمل ایچره در — اشبو امثالکه دیدم بهب سکون اصلی در
هم حنبله بین الاستفهام و قد اوتو بیل — بونلرک مدتینه بر ده مد فرقی دندی بیل
شاطبی قولنجه دخی مدی مبدل دیدیلر — همز وصلی الفه ابدال ایله در بیل بعضیلر
ایکی همزه جمع اولوبدر اشبو مذکوره عیان — بهی استفهام برینی همزه وصل ای جوان
حذف اولورسه بولرده همزه وصل ای آخا — همزه استفهام خبره ملتبس اولمق ره ا
حالت وصلنده گر حذف اولمه همزه وصل — ثابت اولمق لازم اولور بو ایسه جایز دکل
حذف اولورسه همزه استفهام بولارده بالادا — دیدیلر جایز دکلدر حذفی آنک دوالادا
حذف اثبات جایز اولماقله بونده و آدیلر — اتفاقیله مشایخ دفع محذور ایتدیلر
سعی الآن اوزره بونلری قراءت ایتدیلر — بهی ابدال بهی تسهیل غیری سین ترک ایتدیلر
سوره یونسده الآن اوچ محل مد ایله در — غیری سوره لرده الآن وصل هم قصر ایله در

بودیدکم

بودیدوکم سوره یونسده کندن ماعدا — اولان الآن همزه سید بر مجتنی دیم سکاه
اولی الآن جئت سوره بقره ده — هم نساده تبت الآن در بهبیی ای دده
سوره انفال ده دخی یخفف عنکم الآن در — سوره یوسفده بل کل العزیز الآن در
همزه استفهام بولارده واقع اولمدی بیان — و آقع اولان همزه وصل اولدی الحق بیکمان
دیمک ایمش قصر ایله معناء الآن بیشتمدی هم — همزه وصلده لا ج همزه استفهام قنم

فی بیان همزات الوصل و همزة الاستفهام

خطا و لفظا دو تسهیل همزه وصل ای اخا — همزه استفهام داخل اولمغیله حیث جا
اولی قل اتخذ هم سوره بقره ده — اطلع الغیب در سوره مریم ده ده
هم سبا سوره سنده افتری بر بیره — سوره ذبح آخرنده بهی دخی اصطفی
اصطفی نک همزه سنده اولدی بلکل اختلاف — اوقیا الحق ابو جعفر وصل اوزره صاف
ماعدا شیخ ورد آو سبعه دن بهب قطعله — اوقودیلر اتفاقا وقف و وصلا قطعله
سوره صاد آخرنده برده استکبرت در — وقف و وصلنده بولارک همزه سی قطعیله
بینکم ما قبل واقع اولان الفاظ اوزره — وقف ایدرسک فصل و وصلن کسره دن ایله حذر
لیکن اما اتخذنا هم ده دخی اختلاف — ایتدی اوچ شیخ فصل و وصلنده و اکثر صاف
بر همزه و کسائی ابو عمرو در ثالثا — فصلا وصلنی اوقورلر کسره ایله دائما
باقی قرا اتفاقا اشبو مذکور همزه‌سنی — فتح و قطع اوزره اوقورلر وقف و وصلن بیلکسن
ثابت اولدی ایکی همزه بو مثالده یا الف اولور — همزه وصلی همزه قطعه التباس لازم کلور
اول اجلدن خط لفظا کتدی همزه وصلی — باقی قلدی فتحه آتیله همزه استفهام بیل
گر بو نقلمدن دخی قلسک سؤال اکه همین — بوبیله یازسه بهسز بو نظیف بلکل یقین

و واجب ان جاء قبل همزة — متصلا اذ جمعا بکلمة

مدلككی بر قسمی دخی مدّ واجبدر کر　　حرف مدّ همزه دن اوّل کلمه‌ده اولورسه یا

حرف مدّدن صکره همزه کلمهٔ واحده‌ده کر　　جمع اولورسه بودور آنک مثالی کالسّماء

بای فای الدّعاء ایله نداء دخی ماء　　جاء جیء سوء سیء ان تبوء من یشاء

اشبو مدّه آنکیچون دیدیلر مدّ متّصل　　حرف مدّ ایله همزه بر کلمه‌ده اولدی جمیعا

بیان قواعد لفظ من ینظر مثنویة

لفظ من فتحیله اولسه ایکی حال واجب من　　بری موصول بری دائم فعل جزم ایدر او من

فعل موصله صله اولورسه بلکل دائما　　مدّ اولینور من موصول له مثالی من یشاء

بوعمرو ابن کثیر قالون نافع ایکی الف　　ابن عامر کسائی مدّ ایدرلر اوچ الف

اوچ بچق یا دورت الف مقداری عاصم مدّ ایدر　　ورش حمزه بش الف من یشاء مدّ ایدر

حمزه ایچون من یشاء وقفنده وار درت وجه　　طول توسط قصر له در همزه سز بیل اوچ الف

وجه رابع من یشاء در مدّ طول تسهیل ایله　　وجه خامس من یشاء در قصر له تسهیل ایله

مدّ و اثبات ایله‌سنه من یشاء همزه سن　　تحقیق اوزره وقف ایدرلر جمله قرّا بیله سن

اشبو تعبیرم قیاس اوزره دربل طالبا　　وار اشبودن قیل تعلیم تحقیق اوزره عاملا

بحث من مثنویه

دمبدم فعل آخرده ساکن قلان من مثاله　　من یشاء یجعله اولدی کیم قیلو ایسه سؤال

جازم فعلیله کر همزه وصل اولسه یزر　　من یشاء الله مثلی العنی‌ده قصر ایدر

قصره سبب اول الفی فاجتمع الساکنان　　بدی محال اولمغیله کسر یله بدی امکان

وجائز اذا اتی منفصلا

مدلککی بر قسمی دخی مدّ جائزدر فجان　　حرف مدّ بله همزه ایله کلمهٔ منفصلده لا

همزه بر کلمه‌ده اولسه حرف مدّ بر کلمه‌ده　　بلکل اکا مدّ منفصل دیدیلر ذوالادا

مدّ منفصل مثالی بیل ولا اصغر کبی　　القری ان یأتیهم دخی یا ایها

من الشاطبیة

شاطبی

شاطبی فالقصر بادره بیوردی طالبا　　یعنی طالب اولدوغک حالده قصر باره عا

رمز با قالون وطا رمز دوری خلقله　　قصر ایدرلر بر روایت مدّ ایدرلر ثانیا

سوسی رمز اولدی یم و یکی ده بیل اولکی یا　　دال دری اولدی رمز ابن کثیرده ده سنا

قصر استحسان ایدیلر بونلر اولدی دمبدم　　مدّ منفصلده مدّ طبعی کبی ای اخا

آنک ایچون مدّ جائز قصرده جائز درر　　دینه جزری جائز و بو وقتم شبتا

عاصم و حمزه و کسائی ابن عامر اید ورش　　مدّ متّصل کبی مدّ ایتدیلر منفصلا

دد یلر کیم فی الوصل بولندی چونکه همزه سبب　　مدّینه جائز دیو مذکور مثالک حیث جا

او عرض السّکون وقفا مسجلا

جائزک بر قسمی دخی جاء بالسّبب سکون　　یا سکون عارض اولا وقف ایچون بیل مطلقا

یا سکون محض اوله یاخود کسرک اشمام ایله　　جائز اولدی مدّ آنک وقف حالنده کذا

مدّ تعلمون مثالی یعلم علیم مثلی کبی　　جائز اولدی طول توسط قصر ایله دی ذوالادا

تفهیم تقریب　　سؤال ١　٢　٣

دیدیلر مقدار مدّ اوّل قیاسا ساکه کل　　بو قیاسه بل قیاس تقریبی در فاضلا

دیرسک اوچ کره الف الف الف دیو همان　　اوچ الف مقداری مدّ اولور قیاسا بالادا

ایکی الف مقداری ایله بر الف مقداری بیل　　بو قیاس تقریبله اول معامل دائما

تقریبی بلکل بو دور تعبیر اولنمان تحقیقی　　وار مشایخدن تعلّم ایله تحقیقن اخا

قواعد اشمام مع الروم

مفهوم اولسه آخر حرف کالمثال نستعین　　کلمه قرآنده یدی وجه اوقورلر بیل یقین

اوچ سکونله طول توسط قصر بیله اولکی وجوه　　اوچ دخی اشمام طول توسط قصر له ثانی وجوه

روم ایله قصر اولدی یدنجی وجه تمّ الکلام　　روم اشمام کملر ایچون دکله ای عبد السّلام

عن الرّوم والاشمام قد سأل سائل　　ودرکهما فی الفهم غیر عسیر

وقد يدرك الروم بصير وغيره ولا يدرك الاشمام غير بصير

ديديلر اشمام صاغر فهم ايده بيلز دائما ايده مز اشمام ادراک شونکله جون اعمی اولا
روم ادراک ايدر اعمی بيله دخی بصير اولان روم ادراک ايده مز دخی بيلز صاغر اولان
مکسور اولسه آخر حرف کالمثال الرحيم کلی قرآده اوچ وجه اوقورلر انده مستقيم
سکونله طول توسط قصر له اوچ وجه اولور کلمزا اشمام جائز بالروم قصر له دورت وجه اولور
مفتوح اولسه آخر حرف کالمثال يعلمون کلی قرآنده اوچ وجه اوزره ايدر يعلمون
بل سکونله طول توسط قصر له انجق بيلمين کلمزا اشمام دخی بيله روم فتحه ده علم اليقين
طول توسط قصر وروم دخی اشمام ديدوکيم بو مثالده اکر وقف ايدرسک سوز کيم
تاليه لازم در بونلاری بيلمک صبح و شام بيلمکدن بکر کيم کدر ديلرلی بيلمک کلام
جمله قرآنی اتيدوکلی اعمال برزه مستند رسند انلرک اتيدوکنی ايليمک بدعتدر
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن باب مدات [struck out] آخر اولدی بو محلده قابلا

باب معرفت الوقوف

وبعد تجويدک للحروف لا بد من معرفت الوقوف

نام حروف ايچون اولانه يعنی قواعد تجويد بلدوکدن صکره دخی بيل وقوف علمی اخا
يعنيکيم علم وقوفدن بلمه سی لازمدر ر کيم نه محل وقف اولا يا نه محل وقف اولميا
قاری اولان کمسه کر بلمه سی احوال وقوف بلسون اول قرآن پاره پاره ايلر دائما
وقف ايدر قصه ده اتمه دن اتمام قصه وقف ايدر يا مبتداده اوتر خبرن صکره تا
ذکر ايدر فعلنی بلجوز فاعلنی الی قوت يا مضاف ذکر ايدرسه قور مضاف اليه سونکا

والابتدا وهی تنقسم اذن ثلثة تام وکاف حسن

بلکل اول موقفلرک کل ابتداسن يعنيکيم تقسيم اولينور بو تقديرجه ثلثه يه بينا

قسم اول

قسم اول وقف تامدر قسم ثانی وقف کاف قسم ثالث وقف حسن دريديلر فاضلا
ربتم اللّه دن اومارم مشکلم فتح ايليه کيم بيان ايدم بو بابده لازم اولنی سکا
قادر اولدوغنم قدر بيتک محصلن يازم نظم کلن بعض امثالن وقوفن تاکليا

وهی لما تم فان لم يوجد تعلق اوکان معنی فابتدی

اول وقوف تامه بيل شو لفظ مخصوص اولديکيم اولميا لفظ ومعنی بابج تعلقی انکا
يالکز معنی تعلق اولا لفظا اولميا بو ايکی صورتده مابعدندن ايله ابتدا

فالتام فالکافی ولفظا فامنعن الا رؤس الآی جوز فالحسن

قسم اول لفظا ومعنی تعلق اولمه يانن وقفنک اذينه ديلر وقف تام ايلادا
لفظا ومعنی تعلق قصه اتمام اولمه بی فعل فاعيلينی داخی الدوغی وش دائما
قسم ثانی يالکز معنی تعلقی اولور لفظا اولمادوغی بيل وقف کافی در انکا
معنی اولمسه تعلق لفظا اولورسه تاجوز وقف ايدچک اول محل اولور خبرسز مبتدا
يعنی مابعدندن اولدم ابتدا جائز دکل اشبو صورت اوزره مابعدندن امدی ابتدا
اتمکی منع ايليه که لفظا تعلق وار ايکن بر محلده يعنی کيم ماقبلنک مابعدنا
اويله يرده وقف ايدرسن ينه ماقبلندن آل اتمه مابعدليه صاقن اويله يرده ابتدا
يا اولا آيت باشی الا مکر کيم اول زمان ابتدا اتمک اولور مابعدی ايله جوزنا
يعنی نکم منع اولنما بويله اولورسه اکی ايله طل مابعدی ايله ابتدا ای قاری يا
پس بو وجه اوزره او وقفک اذنه وقف حسن ديديلر بو سوزه ده بولدی قسم ثالث انتها
يعنی مذکور اولان احوال وقوف امثالينی ديلدم کيم نظم ايدم اشبو محلده طالبا
بعض لفظک آخرين بيله بعض لفظک اولی اولمغيله بل وقوف امثلالی کوجد نظملا

نظم اولورسه لفظ اول نظم کلمۀ آخری ترک ایدرسم بو مثالی مبهم اولور اول ادا
تفصیل اوزره انلری ممکن دکل نظم ایلمک قیل تتبع سن حالکده حفظ ایلیه امثالی ابلا

وغير ما تم قبيح وله الوقف مضطرا ويبدا قبله

لفظاً و معنی تمام اولمیان اول لفظک دخی غیری کبی معناسی آنک بلا تمامیجه اولمیا
انک اوزره قاریسنه وقف ایلمک قبیح در ضرورت اولمایجه انده وقف اولنمز وآ
پس ضرورت بودور کیم کی نفسک طارلغی یاخود اوکسورک کلسه اوقوریکن غافلا
یاخود اقصمق کبی یا اسنمک کبی ویا اغلمق کبی دخی کولمک کبی واقع اولا
واردور وقف ایلمک بویله اولان ضرورتک قاری‌نچون سنه ماقبلندن ایده ابتدا
امدی وقتا کیم وقف اقسامنی بلدک ایمدی ابتدانک دخی وار اقسامی بلمک تا کلیا
کر حکم وارد ر وقفده بلا ضرورت قاری یا ابتداده یوق ضرورة که ابتداده وقف ایده
ابتدانک دخی وار اقسامی بلمک شهپهز اول وقوف اقسامی اولدوغی کبی سنه بهنا
شیخ سیف الدین شارح رحمة الله علیه ابتدا اقسامنی شرحنده دیمش دکله بها
قسم اول ابتدا تامدر رای نوعیندن قسم ثانی ابتدا کافیدر بیل کل سکا
قسم ثالث ابتدا حسن اولدی بونده ده قسم رابع ابتدا قبح اولوبدور طالبا
ابتدا تام اکا دیرلر حکایه ده ویا قصه اولنده ایده ابتدای قاری یا
کر حکایه اولی یا قصن اید وقف اتمیه هم صنیرده دخی وقف اتمیه قاری دایما
وقف ایلرسه کیم خبرده مبتدا آن بدر ایده ابتدا تام دیدیلر اشبو ابدرکه ذوالادا
مثل بودور قل هو الله ده ایدیجک وقف سن باشلمه الله دیو کل سن اوندن ایله ابتدا
دیدیلر اذ جاءنی وقفیده دخی وقف تام ابتدا ایله وکان الشیطان لفظنده اخا

هم علیهم

وبالليل

هم علیهم مصبحین وقفینه دیرلر وقف تام کل وباللیل دن ایله عطف سن ابتداء
ابتدای تام مثالی حضرت قرآنده چوق دکمز کمسه بونلری بلمز مکر عالم اولا
ابتدای کافی اولدور ال حکایه اولمن نه محمد خی اکل مبتدا انک اولندن تالیا
وقف ایدرسن کر مضاف الیه ده دخی جاسین الی نم اولدور سنه که قل مضاف در ابتدا
فاعلنده دخی مفعولنده فعلنده اکر وقف ایدرسک دون فعلدر سنه ایله ابتدا
ابتدا کافی دیرلر اشبو مذکوره دخی سائر امثالنی قیاس ایت بونلره کل حیث
ابتدای حسن اولدور بر کلام لفظا اکر بر کلامه اولسه تعلق ثانیده اتمه ابتدا
وقف ایدیجک سنه اولکی کلامدن ابتدا ایلمک کرک دیدیلر سئول شیوخ مقتدا
ابتداده بلا حسن اولدی کلامک اولی هم حسن دکل کلام ثانیده اتمک ابتدا
وقف ایدوب الحمد ده لله دن باشلامغه دیدیلر وقف قبیحدر هم قبیحدر ابتدا
اکلیامز علم اولمیان وقوف علمن مکر بر صحیح مصحف بولاکیم انده یازلمش اولا
وقف تامه ت اشارت وقف کافیده کاف وقف حسنه اشارت اولمش اول لسه حرف
اولیه مصحفدن اوقورسه بونلری عالم اولور سعی ایده قرآن اوقویان بویله بر مصحف الا
یاخود اهلندن اوقیوب بونلری بک ضبط ایده اول زمانده بلا صحیح حبا اوقور اول قرآنی

وليس في القرآن من وقف وجب ولا حرام غير ما له سبب

بر وقف یوقدر که قرآنده دلا وقف ایلمک قاریه کیم انده وقف ایلیه سی واجب اولا
دخی یوقدور بر وقف کیم قاریه انده حرام اوله یعنی بر ضرورتا ایله طورمق واقعا
شول وقفدن غیری کیم اوله آنک ایچون بر سبب اول سببله حرام اولماسی موجب فلا
یا مکر ما من اله لفظنده قصدا وقف ایده نفی مطلقه مرادی یوق ایمدی ورنه کیم دورا

اختیاری ایله یاخود دیسه که انی کفرت بعضروه وقف ایدوب ایهام فاحش ایتمیا
وقصده مقرون اولمغیله اول بو آنده شبهه سز بیله حرام اولور بونک کبی وقفلر قصد ایلا
لیکه مسلم اولان ایسه اختیار ایتمز بویله وقصدی مطلق اولمه اصلا حرام دنیمز اما
وقف ایدرسه کرضرورتیسز اولور وقف قبیح ابتدا قبیح اولور بهم اننه بعدیله ابتدا
بومعقوله بهم اولان یرلرده بو دربلر حسن اجتناب ایلیه انده بعض وره طورمیا

وقف السجاوندی خمس مراتب

بر وقفده کیم سجاوندی اشارتی اولا لازم اولور انده طورمق تا الیه صحیح
مبتدیلرهم نه یرده سرخله کورسه دورر لازمه م مطلقه ط جائزه ج یازیلا
ص مرخصه اشارتی ز دخی مجوز قیل به ق اولسه اشارتی طورمغا حرف لا
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن حمدلله بیله وقوف اقسامی بولدی انتها

باب المقطوعات والموصولات

واعرف لمقطوع وموصول وتا في المصحف الامام فيما قد اتى

یعنی سن بیل کلمه مقطوع ایله موصول اولان تاء تانیثی دخی بیلکه نه محل یازلدی تا
مصحفده حضرت عثمانه نجه یازلدی انجق بشول محلرده نجه کلمش ایسه رسمی ایلا
بیلوبن بر خوش کوزتکیم نجه وقف اتمک کرک کلمه مقطوع بهم موصل اولانلری احنا
کرضرورة احلمی ایچون وقف اولا هر کلمده التی یا ابن المیوبن بینه ماقبلنه الالی
امدی اول مقطوع ایله موصول اولانلری کرک کوشش ایدرسک دیه بین بربه بحلنی سکا

فاقطع بعشر كلمات ان لا مع ملجاء ولا اله الا

پس مصنف حضرتی بویوردیکه سن ایره اون محلده حرف ان لفظ لادن ای ببتیم
بری ان لا ملجا در سوره توبه ده بیل هودده بهم ان لا اله اولدی ایکنجیسی بیل

وتعبدوا ياسين ثاني هود لا يشركن تشرك يدخلن تعلوا على

سوره یسین ده ان لا تعبدوا اوچنجیسی بنه هوده اولدی ان لا تعبدوا دوردنجی دوردنجیسی

ممتحنده

ممتحنده خامسنجی ان لا یشرکن دررر
دخی الثانی سحج ده ان لاتشرکن دررر
سوره نونده یدنجی ان لا یدخلنها
بهم دخانده دخی ان لا تعلوا بل تامنا

ان لا يقولوا لا اقول ان ما بالرعد والمفتوح صل وعن ما

سوره اعرافده بیل ان لا یقولو تاسعا
بنه اعرافده اوننجی ان لا اقول در انتها
همزه سی مفتوح اولان ان حرف لادن قطعله
فوق مصرعده اولوبدور عشرة كاملة
دخی بلکل همزه سی مکسور اولان ان حرفنی
ما دن آیر سوره رعد آخرنده انجق ان
لفظان مانه بتیک قطعله درانده بیل
ماعداسی وصله تم کسریله در شویله بل
سوره یونسده اما نرینک کبی
سوره غافرده اما نرینک کبی
سوره انفالده دخی اما تخافن کبی
سوره مریمده بهم اما ترین کبی
دخی نه وار بوکه بکز بهمزه سی کسریله در
حیث حل نون سز جمله سی بهم وصلیله در
یعنی والمفتوح دیمکدن مراد ام فتحیله
اولدی جمع اسمیه ده بهم في المصاحف وصلیله
جمله سندن بری اما تشرکون در مثال
بر ده اما اشتملت در بر ده اماذا امثال
نه که وار بونده بکز حضرت قرآنده بیل
همزه نک فتحیله میم وصلیله رسوم اولدی بیل
سوره اعرافده درعن مانهوا لفظی بلوک
رسم عثمانیه ده قطعیله در رسمی بلوک
دخی اندن ماعداسی حیث حل کیم کله
ماء کلمیة ویاخود ماء حرفیة ایله
یازیلور اول متصل عما قلیل عنم کبی
دخی عما یشرکون عما یقولون کبی
حضرت قرآنده نه که وار بونلر فتوا
وصلله نون سز یازیلور جمله عمای عموا

نهوا اقطعوا من ما بروم والنسا خلف المنافقين ام من اسسا

یعنی حرف جاره که من لفظدر ما دن انی
قطع ایدک روم ده نساده اتفاقیله من

سورهٔ رومده اولان من ما ملكت قطعله هم نساده بل من ما ملكت ده قطعله
خلقنا من مارزقنا بل منافقين ده در قطعله هم بعض مصحف امام وصليدر

فصلت النسا و ذبح حيث ما

رسم عثمان مصاحف ايجره جائز وضعده ام من كه استفهام دن مقطوع يازلمش لفظ ام
توبه ده ام من استس بنيانه قطعيله فصلت ده دخي ام من ياتي ده قطعيله در
هم نسا ايجره اولان ام من يكون قطعله سورهٔ ذبح ايجره ده ام من خلقنا قطعله
سورهٔ صافاتك اسمن ويدصحق ذبح عظيم بيل مصنف دخي ذبح ديدي بو قول كريم
رسم عثمان مصاحف ايجره اولدي اتفاقا استثنا جايز سوره ده قطعيله فقط او جه اق
ماعدا اسمي وصله ده حضرت قراتده بيل مثلا امن يملك وامن يجيب كبي بيل
دخي امن لا يهدي كبي امن هو كبي هم مثالي دخي امن يبدؤ الخلق كبي
يعني بلكه رسم عثمان مصاحف اي ايكيسي ده نا حيث وقطعله اولدي دخي
يعني مادن قطعله در في البقره حيث ما ايكيسنده قطعله در بيل فقط اول حيث

وان لم المفتوح كسر ان ما

همزه سي مفتوح اولان بيل يعني ان مصدري لم جازمدن يازلمش اتفاقيله كري
يعني فتح قطعله بلكه مصاحف سبعه ده سورهٔ نعامده اولان ان لم يكن دراي در
سورهٔ بلد در بري دخي هم قطعله اتفاقا اولدي بيل ان لم يره قطعله
بيل مصاحف ايجره اولدي كسرلي ان تمويم حرف مادن اتفاقا قطعله يعني تمكين

لانعام والمفتوح يدعون معا وخلف الانفال ونحل وقعا

سورهٔ انعامده در كسر بيله انما توعدون قول شريف اتفاقا قطعله

فتح

فتح همزه بيله اولان سورهٔ حج ايجره ده ربهم ان ما يدعون در لقمان ايجره ان ما يدعون ده قطعيله در
بو ايكيسي رسم عثمان مصاحف ايجره بيل — فتح همزه بيله اتفاقا ماعدا اوصليله بل
رسم عثمان ايجره بيل كل بعضسنده وصله — رانس حزبده ان ما انفال ايجنده خلفله
يعني بلكه قطعله هم وصله نحل سورهٔ مدر — همزه سي فتحيله اولان انشو احج امثالدر
ايكيسيدر اتفاقا قطع وبري خلفله — اتفاقا ماعدا بيل ابتماء وصليله
رسم خلفيله اولاندر بري دخي في النحل — همزه سي كسر بيله ور ان ما عند الله بيل
ان حرفي يعني مادن قطعله مرسومدر — خلفله دني المصاحف وصل بيل مرسومدر
وجه قطعك اصلي هر كلمه بشقه اولمه سي — وصلك اما وجهي بيل قوة زياده اولمه سي
يعني ايكي كلمه ايدر بر بر بيله امتزاج — وصله وقطعيله اولمه ده بو ليكنو امتزاج

وكل ما سالتموه واختلف — ردوا كذا قل بئس ما والوصل صف

كل ما سالتموه ده لفظ كل لك لا امني — قطع ايديكوز ديم مصنف مادن موصولدن خف
سورهٔ ابراهيم ايجره ده فقط بلكه كل ما — اتفاقا قطعله در رسم عثمانده اوما
اولدي دورت يرده اختلاف رسم عثمان ايجره بيل — كل ما الفظنده بلكه بريني في النسا
سورهٔ سنده كل ما ردوا الى الفتنة در — هم ايكينجي كل ما دخلت اعرافده در
كل ما جاء كلو بدر مؤمنونده اوچنجي — كل ما القي تبارك ايجره دردنجيسي
رسم عثمانده بو دورده وصل وقطع مختلف — ماعداسي اتفاقا وصلدر در ظريف
رسم اولنمش لفظ بئس حرف مادن خلفله — بعض صحفده يازلمش يعني وصل وقطعله
قطع وصليله يازلين سورهٔ بقره ده — قل ايله مرسوم اولان قل بئسما در انزده
يعني بئس وصف ايله وصلي دخي اشتبا ايله هم — بئسما خلفتموني وصلي در وصف ايله

مدع **خلفتمونی واشتروا** نقصان

بئسما خلفتمونی سورهٔ اعرافده در وصلله اشابق آنك مصحف عثمانده در
بئسما اشتروا به وصلیله اثبات اولدیبل رسم عثمان مصاحفده بقرهٔ ابجره بیل
لام ایله لبئس ماتم فاآیله فبئس ما وقطعله قاچ یرده واقع اولدانلرای اخا
یعنیکم لبئس ما قطعنده بش یرده اتفاقا اولدی بلکلا ولی بقرده ای یوزی آق
بیل لبئس ماشروا به اتفاقا قطعله یعنی یازدی حضرت عثمانی سن بیل قطعله
مائدهٔ ایجره کلوب قطعله دور دخی لاآمله در اتفاقا بیل مصاحفده اخی
هر بهینه بکز مکله یازمدم امثالنی فهم ایدرسن مائیده ده جا اولان امثالینی
بردخی وا آل عمران آخرنده فاایله اول دخی فبئس ماذر اتفاقا قطعله
ماسنر اولان بئس فبئس ایله ولبئس ما ایله مذکور مقطوع مثلی دکل فلبئس

فی ما اقطعن اوحی افضتم واشتهت یبلو معا

فوق مصرعده مصنف دیدی فی ما قطعا یعنی قطع ایت لفظ فی دن مایی اون یرده
بوامرده فهم اولان احدی عشر موضعده جمله سینی قطع ایدیکور دیمك اولدی بیبنیزه بیل
اللهم ترجیح اتمش قطع جانبنی اول نه اشارتونه تصریح اتمه مثنی خلفنی اول
ابن ناظم اون محلده قطع ووصلیله بیان ایلمش شهر صنده بیرن قطعله الحق همان
رسم عثمانده اولدی اون قطع وخلفله اون برنجیسی ده اولدی اتفاقا قطعله
سورهٔ انعامده فی ما اوحی بیل قطعله رسم عثمانده اولوبدور رسم وصل وخلفله
سورهٔ نورده کلوبدور ایکنجیسی دخی قطع ووصلی خلفله فی ما افضتم ای اخی
بیل اوچنجیسی هم فی ما اشتهت فی الانبیاء قطع ووصلی خلفله اولان رسم عثمانده سکا
مائیده دخی فی ما آتیکم دوردنجیسی بیله انعام ایجره فی ما آتیکم بشنجیسی

ثانی

ثانی فعلن وقعت روم کلا تنزیل الشعرا وغیرها صلا

سورهٔ بقرهٔ دالتنجیسی فی ما فعلن اولنده احتراز دیدی مصنف ثانی فعلن
سورهٔ واقعهٔ دلفظ فی ما رزقناکم در قطع ووصلی خلفله اولان ثمانیجی سیدر
بینهم فی ما درهم طقوزنجی سوا آنك قطع ووصلی خلفله تنزیل ایچنده در آنك
قطع ووصلی خلفله در بینه اونجیسی هم سورهٔ تنزیلده فی ما کانوا فیه در ایهم
بیل شعرا سورهسنده فی ما ههنا دخی اتفاقا قطعله در انده خلف یوقدر ای اخی
لشبو اون بریده واقع اولان بیل غیریسی رسم عثمانیده یازلدی وصلله سبب جملهسی
جمله سندن بری فی البقره اول اولان وصلله فیما فعلن کبیدر موصول اولان
آل عمران ایجره فیما لیس لکم کبی هم بیل سن ایجره دخی فیما شجر کبی هم
سورهٔ مائیده ده فیما طعموا کبیدر سورهٔ یونسده فیما کانوا فیه یکیفی در
بونلرك مثلی اولان جمله وصلیله بیل رسم عثمان وصاحف ایجره موصول اولدیبل

فاینما کالنحل صل ومختلف فی الشعرا الاحزاب والنسا وصف صف سبب

فا ایله فاینما فی البقره وصلله سورهٔ نحل ده یازدوغك کبی یاز وصلیله
فی الشعرا دخی احزاب ونسا ده مختلف وصف ذکر اولندی دیمك معنی در بو وصف
یعنی بو اوچ سوره ده اولان اینما الفاظی بیل وصل وقطعی مختلف ذکر اولدمصحفلرده بیل
اشبو اوچدن ماعدا رسم عثمانیه ده اتفاقا اولدی مقطوع بیل خلاف سنزای دد
بقره ده واقع اولان بیل ایکنجی این ما کبی اعراف سورهسنده دخی قالوا این ما
سورهٔ غافرده اولان بیل این ماکنتم کبی دخی بلکل قدسمع ده این ما کانوا کبی
ما ایکوز بونلر دکلدر قطعله اولان این ما اختلاف ذکر اولانك غیری یدر بوا این ما

اتفاقا وصل اولانلر فا آیله فاینما سوره بقره ده بیل واقع اولدی اوّلا

بری دخی اتفاقا بیله وصلیله اولان سوره نحل ایچره اینما یوجهه در ابنا آن

وصل قطعی اختلاف اوزره اولندی شعرا سوره سنده این ما کنتم تعبدون اوّلا

دخی احزاب سوره سنده این ماثقفوا وصلله اولدی مرسوم قطعله هم بونده بل خلفله

وصل قطعی خلفله اولان بر سیده النساء سوره سنده در فتیلا این ما دیم ذو الحیا

گرچه ناموزون گتوردم فوق ابیاتده اوج مثال حق کلامی او لمغیله نظمه گتورمک محال

وصل فالّم هود الّن نجعلا نجمع کیلا تحزنوا تاسوا علی

سوره هود ده اولان بلکل فالّم کلمه سن وصلله در سندخی وصل ایت فالّم کلمه سین

ماعداسی اولدی مقطوع فان لم تفعلوا البقره آخرنده ایضا فان لم تفعلوا

هم فان لم یستجیبوا لک قصصده قطعله نه که وار بونلره بکزر اتفاقا قطعله

سوره کهف ایچره کلدی لفظ الّن نجعلا رسم عثمانده اتفاقا اشبو الّن وصلله

بر ده الّن نجمع کلدی قیامت سوره سی ایچره نونسز وصلیله بیل اتفاقا ایکیسی

ماعداسی اولدی مقطوع بلکل ای عجبا احد مثلا ان لن یقدر قطعله سوره البلد

دخی ان لن ینقلب ان لن تقول الانس در حضرت قرآنده بونلر مثل بس مقطوع در

آل عمرانده لکیلا تحزنوا یاز وصلله هم حدید سوره سی ایچره بیل لکیلا وصلله

حج علیک حرج

سوره حج ده اولان لفظ لکیلا دخی وصلله یاز سوره احزابده ثانی سین دخی

اشبو وردی اتفاقا اولدی بلکل وصلله اتفاقا اوجه دخی اول دخی بیل سن قطعلا

ترتیب اوزره دیدین کل انلری دخی سکا اتفاقا قطعله رسم ایلدوکن ذو الحیا

نحل الجنده

نحل الجنده بیل لکی لا فی الحشر کی لا ایله هم لکی لا سوره احزابده اوّل قطعلا

وقطعهم عن من یشاء من تولی یوم هم

لفظ عن مقطوع در بیل من موصول در دخی سوره نور ده بری عن من یشاء در ای اخی

سوره نجم ایچره هم عن من تولی قطعلا بو ایکی دن غیری هپ اولدی مرسوم وصلله

رسم عثمانیده هم ایکی یرده یوم هم قطعله ثابتدر رغا فره یعنی یوم هم

بر سیده ذاریاده یوم هم در قطعله بو ایکی دن ماعداسی یومهم بیل وصلله

یومهم الذی کبی سوره طور ده بری یومهم الذی کبی هم معارج ده بری

ومال هذا والذین هؤلاء

رسم عثمانیده ثابتدر دورت یرده بیل لام جاره اولدی بلکل مجرورندن منفصل

مثلا بو در مال هذا سوره کهف ده بری دخی فرقان سوره سنده مال هذا در بری

دخی اوچنجی سینکده مثلی بلکل فیما ل الذین در معارج سوره سنده تا الیا

اولدی دوردنجی سی دخی بیل نسا ایچره بلکل بو فیما ل هؤلاء قطعه علم الیقین

اشبو دورتدن ماعداسی اولدی بلکل متصل بو فیما لکم کبی هم ما لکم در متصل

مذکور اولان دورت لفظ بو عمرو شیخ کبیر وقف ایدر بیلا حرف ما اوستینه اولوبدر منهی

هم کسائی وقف ایدر ما اوزره هم مال او وقف ایدر لربل فقط بش شیخ دخی مال او ستنه

یعنی بش شیخ ما اوزرینه دلا اتمز وقف اتفاقا مال اوزرینه ایدرلر بیل وقف

تحین فی الامام صل وقیل لا

بیل مصاحف حجازیه و عراقیه ده هم لا حین دن تا منفصلدر دخی شامیده دخی هم

پس بولا رجون ابن ناظم بیلا و قیل قیلدی بعضلر لات منفصلدر حین لفظنده دی

مصحفنده حضرت عثمانڭ تحين يازدى بيلە سورهٔ صادده ولات حين تحين دن منفصل
بو عبيده ديدكم وقف ايده م حرفى ولا اوزرينه هم تحين ايله قيلورم ابتدا
زيرا شونكچون نظم قلدم كه كوردم لاتحين لازم منفصل امامده تا يله تحين
متصل بيان

وَوَزَنُوهُمْ وَكَالُوهُمْ صِلْ كَذَا مِنْ اَلْ وَيَا وَهَا لَا تَفْصِلْ

يعنى اى دل اوشو وزنوهم ده كلا فصل ايله كل لفظ كالوهم ده دخى بونى هم وصل ايله كل
اوزنوا ايله هم بيننده يازمغل الف دخى كالوا ايله هم بيننده دخى يازما الف
زيرا هم لفظى وزنوا ايله كالوڭ هنا مفعوليدر ديدلر بوايكى فعله عالما
متصلدر معنيسنه اول اشارة اوليله بيله كلمهٔ واحده اولمق ايله مفعول و فعل
بو ايكيسى وصليله در اتفاقا بيله سز هم دن اول يوقدر الف ام المصاحف شبهه سز
حرف ال دربلا اشاره لام تعريفدر مراد دخى يا حرف ندا ايه تنبيه هادر مراد
لام تعريف ايله هم يا وندا اوزره دخى هاء تنبيه اوزرينه هكذا وقف اتمه اخى
يعنى وصل ايت اولهلركم كلميه داخل بولسما ايرلمز بيچ اصلا كى قراءت اولنه لر
لام تعريفڭ مثالى السماء الارض در بونلرى ايكمكى بكا دخى سكا بيل فرصندر
الذين يوسف وقف ايدرسن دونوبن صكره دخى ارض ايداء ايليه سن يوقدر جواز بوكا اخى
اضطرار ديدلر بو وقفه بلكه اهل حال لفظ الارض دن اى دل بينه دونوبن بر دخى
لام تعريف كر ايليوسڭ [illegible] يا كمرك ادغام اولورسه ده هب بو بيله وقف اتمك كرك
بيل ندا حرفى ايله هم هاء تنبيه بو بيله در وقف اولنه ايشبولرده قاعده هب بو بيله در
امدى بيل حرف ندانڭ مثلى يا ايها وقف ايدرسه يا اوستنه كربدى ايدرسڭ ايها
بو بيله وقف ديديلر وقف ضرورى اولورلر دونوبنا يا ايهادن المغى خوش كورديلر

هاء تنبيهك

هاء تنبيهك مثالى دخى يا انتم اولا يعنى كم ها اوزرينه وقف ايدرسن ها انتم
انتم دن بد ايدرسن ارض ده اتدوكك كبى هم دخى حرف ندا اوزره دوردوغڭ كبى
وقف ايدرسڭ دخل ايدرلرسكا كه شبهه اتمه كل وار شيوخ اغزندن اوكرن قارئيا عار اتمه كل
كندو كه معتاد ايدرسڭ قطعه بو بيله وقوف لحين اولور بيل لعن ايدرسڭ كه كلام حق وقوف
اشبو سوزم سكا كه مفهوم حديث درقيل قبول هم وقوف معرفت الزم ديدى رزوج تبول
فيض حضرت رسولڭ سيد حسينڭ طالبا خوش نثار ايدر صدفندن مكنونن سكا
اولدى بيل الفاظ مقطوع بو مجلده چون تمام داخى هم الفاظ موصول حمد لله بالسلام
حضرت ابن الجزرى بيل بينه تر بحثنه دخى باشلدكم نظمله ايدم بيان آنى دخى
رسم عثمان مصاحفده كه مقطوعات كبى كيم بيان اتدوكى انده دخى موصولات كبى
بونده دخى الزم اولان رسم تا آتى تا يعنى كم تاء طويل دخى هم كوزليجه تا
كاتب مصحف اولان انلرى بلمك كرك اوقويانده بيله رنجه وقف اتمك كرك
باب تا اتى مصنف طالبه فاتح ايلدى داخلينه طول رحمت نعمت افزون ايلدى

باب التاءات

وَرَحْمَتُ الزُّخْرُفِ بِالتَّا زَبَرَهْ لِأَعْرَافِ رُومٍ هُودٍ كَافِ الْبَقَرَهْ

سورهٔ زخرفده رحمت تاسى يازلدى دلا ايكى يرده زخرف اخره رسم اوزره تا ايله
اهم يقسمون رحمت ربك در اول كيسى دخى هم بيل رحمت ربك در ايكنجيسى
دخى اعراف سورهسنده سورهٔ رومده دخى واقع اولدى الفاظ رحمت تادراز ايله اخى
سورهٔ اعرافده اوچنجى رحمت الله قريب اولدى رومده رابعنجى رحمت الله اى حبيب
سورهٔ هودده بشنجى رحمت الله قوليدر سورهٔ مريم ده دخى ذكر رحمت قوليدر
بقره ده دورتنجى رحمت الله لفظى هم ما عدا كوزليجه تا ايله رحمة بو بيله در

اتفاق

رسم عثمانیده بلکه ییریده اتفاق اولدی رحمت تاسی اوزون شبهه‌سز بیله اتفاق
اشبو مذکور ییری رحمت تاسی کبی آیله کورراییک هاء رفع ایت کلایا اوزون تا ایله
وقف ایدیجک دی اوزون تا ایله رحمت قاری یا کونلمی تا ایله اولدی رحمة وقف علی الهاتالیا

نعمتها ثلث نحل ابرهم معا اخیرات عقود الثانی یهم

بقره یه اولدی راجع نعمتها دکی ها یعنی اندا نعمت الله تاسی اوزون رسما
سوره نحلده اوچ واقع اولان اوچیلم هم بو نعمت تاسی دردر نعمت الله بری یاهم
واشکرو نعمت هم سیده حقدر بزه شکر نعمت اتمه یین قولدن دخی الله بزه
سوره ابراهیم آخرنده کلدی موضعی بذل نعمت دیر تاء طویل ایله عیان
سینه ایکنجیسی ابراهیم ایچنده نعمت الله لفظی دریم اولدی تاسی بیله دراز
اوفی العقود الثانی مقرون اولنی اذ بیله یعنی تا رحمت الله علیکم بالطویل

لقمان ثم فاطر کالطور عمران لعنت بها والنور

سوره لقمانده فی البحر بنعمت قولیدر صکره فاطر سوره سنده نعمت الله لفظیدر
هم فما انت بنعمت سوره طور ایچره در واذکرو نعمت دخی هم آل عمران ایچره در
اشبو اون بیرده نعمت تاسی یازلدی دراز رسم عثمانی مصاحف ایچره بونلر سم فراز
ماعداسی اولدی مرسوم بیله مدوره ایله وقف اولینور اول مدورتک اوزره ها ایله مدورتانک ها ایله
لفظ لعنت ایکی یرده رسم عثمانیه ده اتفاق بیله اوزون تا ایله مرسوم دردر
آل عمرانده فنجعل لعنت الله بری سوره نورده دخی هم لعنت الله بری
ماعداسی بیله مدوره ایله لعنة دردر ها ایله وقف ایلیمک تا اوزره بیله عادت دردر

وامرأت یوسف عمران القصص تحریم معصیت بقدسمع یخص

وامرأت

وامرأت لفظی ده هم تاء طویل اولدی دخی یدی یرده کلدی قرآن ایچره انلر اول
سوره یوسفده واقع اولدی بلکه موضعی فی المدینة امرأت دربلی اوزون تا ایله اولا
ینه یوسف سوره سنده قالت امرأت دراز رسم عثمانی ایچره بونلر اتفاقا تا دراز
آل عمرانده امرأت تاسی دخی تاء طویل سوره قصصده دخی امرأت تاسی طویل
خامسی التنجسی بیله نجسی تحریمده هم امرأت نوح وامرأت لوط وامرأت فرعون هم
بو یدی یرن غیر یینی رسم عثمانیه ده اولدی رسمی امرأة تاسی مدوره ای دد
مصحف عثمانده مذکور لفظ معصیت دخی ایکی یرده قدسمع سوره سنده مخصوص در اخی
ایکی سنک اتفاقا اولدی تا ایله دراز هر قچن یازسک ایکیسین ده اوزون تا ایله یاز

شجرت الدخان سنت فاطر کلا والانفال واخری غافر

الدخان سوره سی ایچره شجرت تاسی سنده اولدی اوزون تا ایله بیل رسم عثمانیه ده
اولدی هم بش یرده اوزون تا ایله سنت دخی هم اوچی فاطر سوره سنک آخرنده ای ددم
سوره انفالده سنت واعلموا اوسنده در سنت الله التی هم غافر آخرنده در
ماعدا الفاظ سنة بیل مدوره ایله تانیه ماعدا الفاظ شجرة مدوره تا ایله
کاتب و قاری اولنلر بونلری کوزده لر رسم عثمانیه یه هم دم رعایت ایدلر

قرت عین جنت فی وقعت فطرت بقیت وابنت وکلمت کلمت

رسم عثمانی مصاحف ایچره دخی جان من لفظ قرت اتفاقا اولدی اوزون تا ایلن
قرت عین کلو بدر سوره قصصده هم لفظ جنت تا دراز در واقعه کورمشم
لفظ فطرت سوره رومده اوزون تا ایله در سوره هودده بقیت ده اوزون تا ایله در
تحریم ایچره مریم ابنت تاسی دخی هم اوزون تا ایله در مصحف عثمانده ای عقل بیتون

کچمشدی اوستی یازلنده کلمت بیلکز انی دخی بیلکم اوزون تا ایله درستبه سز

اوسط الاعراف وكلما اختلف جمعا وفردا فيه بالتاء عرف

مذکور اولان لفظ کلمت اوسط اعرافده در بیل اوزون تا ایله رسمی مصحف عثمانده در
هم لفظکیم اختلاف اولینور اوله جمعله دخی مفرد اوله اندن اوقینور اول خلفله
بعضی قرا جمعله اوقور بعضی مفرد انی دخی اوزون تا ایله بیلندکیچون بیل انی
اختلافیله قراآت اولان اول الفاظی رسم عثمانیه ده طقوز یرده کلدی آنلری
جمله سی یازلدی بیلکل مفردنده تا دراز جمع مفردله اوقو یانلر شیوخ سرفراز

قراآتده اختلاف اولنان الفاظ قرآن بیاننده در بنظم المثلث

سورۂ انعامده اولان لفظ کلمت قولنی عاصم وحمزه وکسائی اوقودی مفردله انی
سورۂ یونسده کی اول کلمت جمعله حضرت نافع اوقودی ابن عامرده بیله
باقی قرا اوقودیلر بیل انی مفردله ینه یونسده اولان ثانی کلمت قولنی
نافع هم ابن عامر جمعیله اوقور انی باقی قرا اوقودیلر دخی مفردله انی سورۂ غافرده اولان بل کلمت جمعله
حضرت نافع اوقودی ابن عامرده بیله باقی قرا اوقودیلر بیل انی مفرد ایله
سورۂ غافرده اولان اول کلمات ایکی رسم اولنمش مصحف عثمانده بیلکل هم دخی
سورۂ یونسده کی ثانی کلمه تاسی هم رسم عثمانیده بلکل خلفله عالی هم
بو ایکیده دخی قیاس اولان بو ایدی هم انها فرد جمعیله اوقوناجق رسم اوزره تا اولا
بعض شراح بو ایکیسین بونجه اتمشلر بیان اندکی یازدوغی اوزره بنده نظم اتدم همان
سورۂ یوسفده اولان لفظ آیات دخی مفردله اوقودی ابن کثیر انی دخی
باقی قرا اوقودیلر جمعیله بلکل اخی ایکی یرده وار غیابت یوسف ایچره بیلکسن

حضرت

حضرت نافع اوقودی جمعیله اول ایکیسن باقی قرا اوقودیلر مفرد ایله بیلکسن
عنکبوتده اولان آیات لفظنی دخی بیل هم ابن کثیر ایله ابو بکر کسائی حمزه هم
مفرد ایله اوقودیلر باقیسی جمعله هم سورۂ سباده اولان فی الغرفات لفظنی
حضرت حمزه اوقودی مفرد ایله بل انی باقی قرا اوقودیلر جمعیله بلکل انی
بینت منه قولی سورۂ فاطرده جا نافعیله ابن عامر هم ابو بکر کسا
اوقودیلر جمعیله انلر باقی قرا مفردا مرسلاتده هم جمالت لفظنی مفرد ایله
اوقو یانلر حمزه وحفص وکسائیده بیله باقی قرا اوقودیلر دخی بلکل جمعله
من الفوائد
رسم عثمانیده خلفله مرسوم اولیت تا جمله قرا ایچون اول تاده ایکی وجه اوقنا
یعنیکیم بعضسی اول تاده ها اوزره همان وقف ایدر تا اوزرینه بعضیده بل عیان
بابکی اولندیغی یرده رحمت تا دراز دخی اون بر یرده نعمت تالرنده بیل دراز
ایکی یرده لفظ لعنت بیدی یرده امرات ایکی یرده معصیت بر یرده دخی شجرت
اولدیغی بر ده اوزون تا ایله سنت فی القرآن بر ده قرت بر ده جنت بر ده فطرت بل عیان
بر بقیت بر ده وابنت کلمت کلفظی بیل فی المصحف اتفاقا تالری اولدی طویل
وقف اولورسه اشبولرده تا ایله بل وقف اولور دوریجق ینه بونلر تا ایله بل وصل اولور
بو رقم ایله اشارت اولنمش لفظ غیریسی بلکل مدوره تا ایله درقیل حفظ
اول مدوره تا ایله مرسوم اولانده وقف ایدیجک ها اوزره ایله امدی انلرده وقف
مثل رحمة الله نعمة لعنة امراة کبی شجرة سنة له جنة هم وکلمة کبی
نه قدر بونلره بکزر وار ایسه قرآنده بیل وقف اولورسه ها ایله اما وصلنده تا ایله قیل
حمد لله وسع طاقت یتدکجه ای امام نظمه تا دراز احوالنی اتدم تمام

من نه ممکن عاجز کیم رسم قرآنده دهای … فتح ایدوبن نظم ایدم عاجز ایکن جمله سنی

فضل لطفندن میسر ایلدی ربم بکا … رسم قرآن کم ایمک حذمتن صباح ومسا

کیم جه جرم جوقدر لیکن صباودن بری … حضرت قرآنه حذمت ایلمشم بو عمره

سوروب اسود وجهمی حقک کلامینه مدام … جالشوب حفظی میسر اتدی انک بالتمام

محزن اسرار قرآن اولدی قلبم بیمکان … ویر اولدی اسرار قرآنده لسانم جون نشان

معجزات حضرت قرآندر بیت سوزلرم … باغ قرآن [illegible] کللرین قیلوب تماشا کورلرم

بودلم قرآن کلیننک بلبل شیدای خوش … مدحن اوقوردم مبدم ویر صفای بوی خوش

کیم صدده احسینی نظمک ابدا ایله کل … اشبو معجزات امثالینده سویله کل

باب همزات الوصل

وابدأ بهمز الوصل من فعل بضم … ان كان ثالث من الفعل يضم

همزه وصلیله بدایت فعل اولورسه ضمه‌له … هم فعلدن کم اولورسه حرف ثالث ضمه‌له

یعنی هم فعلک اوچنجی حرفی ضمه‌لی اولا … اولکینه همزه ضمیله کتورمک روا

همزه وصلک مثالی ضمه‌له انظر کبی … دخی فعلک اخری ضمیله ینصر کبی

واكسره حال الكسر والفتح وفي … لاسماء غير اللام كسرها وفي

همزه کسر ایله بدایت کسر ایله اسه فعل … اضرب ایله مثل ارجع دخی اجلس مثل بیلی

کسر حالنده ایله مکسور همزه وصلی دلا … فتح حالنده دخی قیل کسره ایله ابتدا

همزه کسر ایله بدایت فعلا اولورسه فتحله … مثل افتح داخی اعلم ایله اقرأ کسرله

لا املیه معروف اولان اسماده دخی قاریا … فتحله بدء ایلکل همزه وصلی دائما

نحو الارض والجبال والعلی والسماء … کیبلرده همزه [illegible] فتحیله اوقیور ابتدا

فعل واسما اولنده همزه وصل اولمسا … حرف اول ساکن اولسه ممکن اولمز ابتدا

ممکن

ممکن اولمایجق امدی ساکن ایله بشلمق … لازم اولور ابتدایه همزه کتورمک احوج

اشبو احوال شول زمانده لازم اولور بیل سکا … بر ضرورتله تنفس اتمک اولسه مبتغی

بیان اسماء اعجمی و اسماعی

نوع آخر بیل سماعی اولان اسمک همزه سی … ایشدلدی بیل عربدن دکله امدی نجه سی

یعنی قرآن ایجره واقع اعجمی اسما اولان … همزه لری قطعله وکسرله دیر فاضلان

بری ابراهیم واسمعیل واسرائیل درر … ادم واسحاق واستبرق واسرافیل درر

حضرت ادریس ایله هم دخی ابلیس همزه سی … قطعله هم کسریله قرآن ایجنده جمله سی

همزه سنده واقع اولان اعجمی اسماکه وار … حضرت قرآن ایجنده اوقیور لیل ونهار

حضرت یعقوب ویوسف نوح وداود حیث جا … هم ذکریا ایله یحیی وعیسی ای اخا

یونس ولوط وسلیمان صالح وشعیب وهود … حضرت موسی وهارون دخی ذا الکفل همود

بونلر بینه اولسون مدام حقدن صلوة ایله سلام … دخی سائر انبیا ومرسلینه تا قیام

حضرت قرآن عظیم اثنمزدن اول قونلان … مذکور اسماده عربده حالی اوزره قالنان

یعنی بو اسما اعجمیه اولمدی بیل ای عزیز … واضعک وضع قدیمی اوزره قالدی شبهه سز

اولیاتده یاز بیل اشبو اسمانک اصلینی … ابتدا عبران وسریانی دیلی در اکله انی

یعنی ابراهیم دیمک عبران سریانیجه همین … بیل اب رحیم دیمک ایمش عربجه ای امین

مذکور اسمانک حکایه کلامنده بیان … ایلیوب هم [illegible] بر نیک حالی وشانن مستعان

حق کلامی اولمغیله اشبو اسمای عظام … تغیر اولمادی دخی اولماز الی یوم القیام

بیس کلام الله قدیمدر جمله دن ویر جنیم … ماضی ومستقبلیده دخی من حیث ایلر بشر

بای بسم اللهدن تا ناسک سینه دک تمام … نه که یازلمشدر رامنته دیدم والسلام

ابتداده کسریله اولان لام مسر اسما اوندر … یعنی کیم بهذا المحل بلکل اوچ ماددر

پس مصنف بو محلده اول اوچ اسمادن یمین لم یسع فی نظمه ترک ایلیوب اولدی امیین
لامسنه اسمانک بریسی اولا ابن در بری دخی ابنة در که بری امرء در بری
اثنین ایله دخی امرأة واسم ایله اولدی بدینجی انک کبی اثنتین ایله
نظمه الحاق ایدوب اول اوچ اسمی دخی نتیجه شرحلر ایله مقصود ایچره بولدم ای اخی
اول اوچ اسمانک بریسی که است در بر ده وایت در دخی اوچنجیسی ایمن در
ایمن عنیره طوتوز اسم اولوب کسر له در اما ایمن همزه سی ایچون همزه فتحیله در
ایمن جمع یمین در همزه سی اولدی قطع ایچون وضع اصلنده ولی صکره قلندی وصل ایچون
کثرة استعمال ایچون اولمدی پس کسر بله اولمیجق اصله نظر له قلندی فتحیله
فتحه اخف حرکات در تده اولدو عند سیبویه ایله قطع ایکن وصل اولدی عند قول سیبویه ایله
اما بو قول خلیل اوزره اولمز ایمدی فی الال وصل مشکل اولور حمزه قطع ایلمک همزه وصل
زیرا همزه وصل ایچون فی الاصل کسر بله در فتح ضمه اولمازالا ابتدا کسر بله در
ای حسینی بو محلک نقلنی التدبیر عزیز مقصودی بلمک ایسه مطلوب بولنسون تشبیهسز

بیان احوالی قیاسی وسماعی

همزه وصلک دلا اسما دو واقع اولدی بیل قیاسی که له سماعی در انک کسرا ولدی اولا
نظم ایده یم اول قیاسی اولان بیل ابتدا یعنی بو مقصود مصدر ده در کیم مصدرک فعلنده
همزه دن صکره یعنی دورت حرف یا دخی اولا زیاد طلدی اون بو با بده انلر حفظ ایله اول
انقطاع واکتساب دخی احمیرار کبی احمرار دخی استخراج واقشعرار کبی
دخی اعثیثاب واحرواط و اقعنساس کبی دخی استلقاء هم اون بری احرنجام کبی
اشبو مذکور در قیاسی اولان اسما ای اخی همزه سی مکسور اولانلر ابتدا دبیل اخی
مکسور اولور ماضی ده هم همزه وصل ابتدا ماخذده کی همزه دن صوکی دورت یا بش حرفی اولا

انطلق

انطلق مثلی کبی هم اطمأنوا کبی پس دخی استحوذ کبی در کسر بله اول ذو النفس

ابن مع ابنة امرء واثنين وامرأة واسم مع اثنتين

فوق ابتدا ده بو مشتری مصنف بیلسکا همزه وصل اولمز واقع لا مسنه اسماده اخا
بدا اولینور همزه لری ابتداده کسر بله یعنی اسما سماعی همزه سی دیر کسر بله
صفحه ما قبلنده ایکنجی بیت سابق آخر ده مصنف ستا که کسرها وفی دیدوکن
بو وفی لفظنک تثقیلنه تعلق التدبیرین حضرت قاضی ذکریا در ضبط ایلین
شرح حسنه وار ناظم اول دیدیکی ای جان بدر کیم سوال ایدر ایسه بو در جواب معتبر
دن مراد اشبو وفی لفظنکده معناسی همزه وصلک تمام اولدی دیمکدر کسره سی
ابن جرله فی الاسماء لفظنده بدل در دیمشلر بو محلده قیل بو قولده عمل
بعض شراح بو محلده اسما سماعی اصلنی عذریه دخی مذکور همزه وصلیله وزن مثلنی
هر بریسین اصل وزن ایله التمثیل بیان تفصیل اوزره یعنی اسما سماعی عیان
دیلرم کیم اصل وزنن نظمیله ایدم بهنا نظمه کلمه مکله ممکن اولمادی بیل ای اخا
اهلنه معلوم مدرطالب اولان دخی همیین تفصیلی شرحلر ده دور آریوب بلنسون یقین

وجاز الوقف بكل الحركة احترازا الوقف بالحركه الا اذا رمت فبعض الحركه

فورق وقفده حرکنک کلی تسی ایله وقف ایلمکدن یا مکر روم ایده سن اول وقفلا
اول زمانده حرکنک بعضنی کتورب بعضنی حذف ایلمکه روم دیدیلر علما
مخصوص اولدی روم بلطل آخرینه کلمه نک کسره ایله ضمه ده وقفه دخی بالادا
اولدی رومک تعرفی ابیات بعض الحرکه یعنی بعضین حرکنک کتورمک شرطا کا
حرکنک ثلثان کیدرا یمش فی اللفظ ثلث قالور فقط روم [redacted] ایلینده اسمعا

یعنی رومده حركتك چوغی كیدر بیلورسن قاقورازی فی النطق اهلندن اولغل آخذا
لایجون الی وم دیدیلر فی الوصل ایم فتحه ده روم ایله فرقین دیین اختلاسك ده
فتحه ایله كسره ده صفتده اولور اختلاس دخی واسط كلمه ده اولور آخر كلمه ده لاك
حركتی اختلاس ایله تلفظ ایدیجك ثلث كیدر حركتك ثلثین باقیا
حركیدر اولدیسه اغدن عبارت اختلاس كیدی سه عنده حركت دیو سامع حكم ایدا
حال بو كه وزنده كامل در حركه فی اللفظ اشبو نقلم بیل سكا در النفید ندر اخا
اشبو روم اختلاس علم ونقل عقلله عالم اولان ایدر جالش جون صبح مسا
بونلری اخذ ایده افواه مشایخدن مكر اول زمان روم اختلاس اتمكده اولور ذو الاداء

الا بفتح او بنصب و اشم اشارة بالضم فی رفع و ضم

روم ایله دخی حركت اوسته وقف ایلمك جایز اولدی الا نصبده فتحده لا اجوزا
هم رفعده دخی ضمده بیل دو قلدی ایله اندو كك حالده اشارت ایله اشمام ضم اولا
روم ایله وقف ایندوكك كبی بینه اشبو محل ایله اشمام ایله وقفی دیر وصف بیل سكا
فتح ونصب معربده ومبنیده اولدوغی كبی رفع وضم معرب ومبنی ده اولور بیل ادا
هم دخی جر ایله كسره ده اولور روم انی الوقف اولدی اشمام تعرفی باء دخی الخلط فی اللغی
بابعدات آخرنده ایلدم بر بیان روم اشمامك مثالن ناظر اول هم عاما
دخی تفصیلن ... دیدیسك قل مطالع شرح ایله حاضر دلدن هم تأمل ایله سن آجه دعا

وقد تقضی نظمی المقدمه منی لقاری القرآن تقدمه

بو اولا معناسی بیت یعنی تحقیقا بنم بو مقدمه نظمیم ایم شدی انتها
بندن اولسون قاری قرآنه تحفه اغنیا كیم بونكله منتفع اولد قلری حالده دعا

ایدوبن

ایدوبن اونمیه لر خیر ایله یاد ایده لر بو بعدیتم حق مبارك ایلیسون طالبلرا
حق تعالی الله قبول ایلیه اشبو تحفه سن روحنه اولسون دعا دمبدم صبح و مسا
مدح ابن الجزری رحمه الله علیه
خادم حضرت قرآن هم فرید اتقی اولوب علم تجویدی تحرینك تحقیقیه غواص اولدی تا
هم حروفی بحر حبنده كوییا لؤلؤ مثال جیقروب طالبلره قلدی نثار اول ذو العطا
یعنی ابن الجزری در ناظم بهذا المتن ایله یارب فضلو كیله اكه جوق خیر الجزا
حضرت قرآنه الیق بر رساله در بو كیم خاتم مرسلین ایله مهر كوییا
ضبط نقصانلردن مبرا جمله نك مقبولیدر فاضلین وطالبین عندنده مرغوب دایما
تا قیامت آنكیله اوقنیور قرآن كریم تجویدا وزره قارینه اولدحجت حبذا

والحمد لله لها ختام ترجمه ثم الصلوة بعد السلام

بو رساله ختم نیك اولنده حمد الیوب آخرنده دخی دیدی الحمد لله لها
بو مقدمه سنه بیل اوردی حمد بله بهار یعنی نظمی قفلنی بلج كمه آنك بو رمتیا
اولنده اخرنده نجه حمد ایلیمسون بو یله بر نافع كتاب ونعمت عظمی اكا
حق میسر قلدی اتمامن محل حمددر اولی واخرینه اولدی حمدی انسبا
حمد لله دیدوكیدن صكره دخی بینه هم الصلوة والسلام دمك ایله تم الادا
یعنیكم قصدی تبرك وتیمن اولوبن طالبنه نفع جوق اولمغیچون صبح و مسا
دیر كه حمدن صكره دخی هم صلاتیله سلام حق حبیبی مصطفا روحنه تا روز جزا
اكه نازل اولدی زیرا حضرت قرآن كریم ایجره دیدی رحمة للعالمین دیو خدا
شرع باقی تا قیامت حكم قرآن له آنك حرمتنه اولدی مخلوق اهل وارض هم سما
جمله سی اول نوری پاكه عاشق مداحیدر تصلیه وتسلیم آنك روح پاكینه سزا

دخی آل اوزرینه هم دخی اصحابنه   هر بریسی اولدی دینه مقتدی انجم هدا
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعله   جزری ابیاتی بولدی بو مجلده انتها
ابیاتها قاف و بای فی العدد   من تیقن التجوید یظفر بالرشد
بعض نسخه‌لرده بو بیتی یازرلر ضبط ایچون یعنی ابیات جزری ارتق اکسک اولمیا
بو اولا معنای بیت جزری بیلری   بل عدد یوز یدی در قل شمار قاف ایله زا ۱۰۷
تجوید هم محکم بلبه محقق بلسون اول کیم ظفر بولور طریق حقده اولور رهنما
دیر رسول الله اکرم شول سزک خیرلیکوز   تعلیم اولنده و علم کبی او قوکوز شب مسا
یعنی بر تالی قواعد تجویدی محکم بیلوب   اوستادان اخذ ایتدوکن مدام اتسه ادا
حضرت قرآن اول من خوشنود ایدر کندیدن   ویره اضعاف مضاعف اجر او قور حقنده اکا
ای خداوندا بنی شول کمسه‌لردن ایله کیم   رام اوله حضرت قرآن اولاردن دائما
ایده انلره شفاعت کیدر رحله تاج   راحیم بن احبی اطعام ایده هم شافعا

مدح قرآن جلیل القدر عظیم الشان

یا الهی باب رحمت سائلیم بندی بوکی   سوره کلدم حضرت قرآنه اچوب دستی
لمس قرآن له اومارم وزر دستم عفو اولا   یوزومی سورمکده اکه دو جهانده اعز اولا
عروة الوثقی اولان اول باب رحمت حلقه‌سنی بک یاپشوب طوتمشم کیم اتمیه دربندن
نائل مقصود اولورم اول بابکیم دق ایلیه   حاشا الله سائلین محروم ایده بر در ایلیه
یعنی اول قرآن کریم و حق کلام هم قدیم   اکه اویانلر بولی حقا صراط مستقیم
قارئین و عاملین حقه واصل اتمکه   رحمت نور هدادر کامه نائل اتمکه
بر ضعیف و هم فقیرم مستحق لطفکا   مستندم هم ملجادم دنیاده عقبیده سکا
دردلره درمان اولان حضرت قرآن مدد   اومرم سندن شفاعت اتمه‌یسن بنی رد

امدی ای

امدی ای دل بو مجلده واقع اولان هر کلام   واردات فیض حقدر معجزات حق کلام
اولمه مغرور حقدن اولماسه اعانت دمبدم   نطقه قادر اولامزسن نهایه خود المغه دم
فضل ربدر سلیمن بنی کوررمسن   مهر شدک قرآن دکلمی او قیتوب بلمزمیسز
هر سوزکه اولسون مناسب حضرت قرآنه بس   قرآنک غیری مدح و نظمه قلما غل هوس
یا مکر مدح رسول الله اولا سویله آنی   جائز یا آصفا مدحیله دخی اول غنی
لائق ممدوح اولان انلردر مدحه الحق   دو جهانده بیزی انلردن جدا قلمایه حق

مناجات حضرت حق جلاله

بو فقیر عبدک الهی مدح کستاخی نه اولا   لطفک ایم شمه‌سه ایدی اول نیه قادر اولا
نطقه ویردک قوت کیم سویلدم قرآن ایچون   اومرم عفو ایده‌سن عصیانمی قرآن ایچون
حرمتینه عزت [illegible] تعظیمنه بو قدر یتم   واردر اما یازمیننه نهمت و هم قوتیم
قوة قدرت سنکدر یا الهی من فقیر   عاجز شرمنده‌یم کیم ذنبم اولمغله کثیر
حارج اولان بولت اتمدن حروفه وار عدد   جرم عصیانیمه اما یوقدر احصا و عد
سکا معلومدر رای ربیم ولی مستغفرم   رحمتک عاصیلر ایچون اولدوغن بک بیلورم
لیک بلمزلک ایله اتدم کناهی شب نهاد   تو به اولسون الهی دمبدم لیل و نهار
ایلیم قطع امیدم رحمتکدن هر نفس   کیم دیدک لا تقنطوا بیلوب سکا فریاد رس
بر کرم اسی خداسن هم رحیم و هم صبور   قورقارم قهر کدن الله دیدیم یا غفور
حسن رحیم دخی اشفق بوکه دمنده یا احد اول حبیبک حرمتیچون مغفرت له قل مدد
آل اصحاب کبار حرمتیچون یا سلام   صوک نفسده روحمز قرآنله ختم ایت یا سلام

مدح عثمان رضی الله تعالی عنه

با خصوص اول جامع قرآن هم قدری بو جا   حضرت عثمان ذو النورین در اول صاحب حیا

حضرت سلطان کونینک رفیقی فی الجنان   ایدار زو نورلی یوزین کورمکی حور جنان
نیجه یوز بیک کره یوز بیک دمبدم آناً فآناً   مرقد پاکینه رحمة یاغدوره اول مستعان
روضه‌سنی زیبا اولا حور رضوان شب مسا   نور قمر آنله منور اوله قبری دائما
دخی ابوبکر ایله عمر علی مرتضی   حضرتندن هر بیرینک راضی اولا اول خدا
آل اصحاب رسولک جمله مداحیم   حمد لله سر و جهراً صدق ایله محبتیم
جمله سندن اوموم روز حشرده التفات   ایده لر بو عاجز حقنده شفاعت قاتقات
بعد بیلم اصحاب سبعه وعشره قاریان   اوزره باران رحمتندن یاغدوره اول مستعان
جمله سینک یرلرین جنات عدن ایتسون یقین   دیبه‌لم کیم رحمة الله علیهم اجمعین
بعد بیلم اوستادلر دی بوحنیفه زمان   فاضل کامل مکمل صاحب هر فن اولان
صحن میدان علومده کاشف اسرار حق   دمبدم احسان ایدر طالبلره هر کون سبق
مجلسینه داخل اولان کنز علمه بر ریا   واصل اولوب مشکلی حل اولور آنک دائما
طالبینه باب علمی فاتح ایدر هر روز چند   اولیا مشرب اولوبن ایلمز محتاج رد
کر سؤال ایدر ایسک اسم شریفی اول امام   نام پاکی در محمد شهرتی ده درس عام
حاضر اولدیم مجلسینه نیجه کونلر من فقیر   سبعه‌دن حمزه قراءتن اوقورکن ای امیر
امر حقیله بقا ملکینه باصدی اول قدم   واصل اولا رحمة حق روحینه آنک دمبدم
اندن اول اولان اوستاد عزیزم جان بما   غازی حافظ محمد شهرتده اولیا
یعنی غازی خان مراد ایله ایدوب اول غزا   اولوبن آنک امامی نیجه بیل صبح و مسا
اول مشیدی بیلم دخی شیخ شیوخ مقریان   جمع اولوردی مجلسینه خاص و عام قاریان
اول مقام بورسه‌ده اوتوردی ادا ایله   حضرت قرآن تعلیم ایدر اول تجوید ایله

حفظ

حفظ ایدردی حضرت قرآن نیجه طالبین   جمع ایدردی بعضیسی سبعه عشره عالمین
باغ جنتنده اوزی شاه کل یکتا در   هر طرف طالبلری صان بلبل شیدا در
باکه دخی حضرت قرآن تعلیم ایتدی اول   بو سببله کندویه بنده‌لکم قلدی قبول
نیجه ییللر بنده‌سی هم داعی‌سی اولمش ایدم   هم چوباتی دخی حمزه‌یه دک کورمش ایدم
امر حقیله اکه ده کلدی خطاب ارجعی   مونس قرآن اوله جنات فردوس مرجعی
شمدیکی دم جمله‌سینک روحنه هر صبح و شام   ایدرم خیر دعا کیم عمرم اولنجه تمام
باقی قرا واستادلر وجود در جهان   فیض قرآن ایده جاری کلیسنه مستعان
خاک پای راه‌لرینه روی مال ایدن ولی   داعی مخلصلری سید حسین ابن علی
الامامی در قپودان جامعنده هم امام   ایدر اخوانه دعالر اول مقامده روز شام
اشبو نظمیه اوماریم ناظر اولان لطف ایده   باقیمیوب کمتر خلقیمه خیر ایله آننی یاد ایده
یعنی کیم بر عبد عاجز داعی اخواندر   فاتحه ایله یاد ایدن روحن عجب احسان‌در
حضرت مرحوم سلطان ابراهیم خان   صحتنده مختصر بر ترجمه ایتدم نظم ایلا
خان محمد دولتنده تفصیل اوزره بن دخی   ایلدم بیک التمشنده تکمیل ایلا
فضل حق ایله بیتوربن بو ترجمه‌ده اللام   نیجه ابیات فوائد له قواعد ازید ایلا
لطف ایدوب دقتله باقه کاتب اولان نظمیمی   اکثر الفاظمده ایتدم وصل اشارت جان بما
ترک اولورسه اول اشارت مصرع نظم دراز   اولوبن بی وزن اولور اولماز قراءتده صفا
باب مقطوعه کلنجه قافیم اولدی الف   باب مقطوع نظم اولندی مثنوی اوزره دلا
باب تا اتک صوکنده اولان الفاظ اختلاف   بیل مثلث نظم ایلا ایتدم ناظر اولورسک اکا
باب وقف احترازاً آخر اولنجه   اوزره بولدی قافیه‌مک بعضی بیل انتها

دع ﻪ كلام كثرتی ضم دها آیت كه آفیده مختصر اولان كلامه معتبردیر ذوالادا

خاتمة الكتاب بعون الله الملك الوهاب والله اعلم بالصواب

حمد لله قادر و باته اولدم حامدا خدمتم سبقت ایتدی قرآن عظیمه بالادا

جون متیر ایتدی لطفیدن جزری نظمنی تركیجه نظم ایلمكی لطف جوق ربم بكا

ایلدم كستاخلغی باقما توبن نقصانمه ایم بیتوب فضل خدایه اولمشم صاحب ادا

تا الهی یا الهی قیل معززیم مكرم سنر حیمی حضرت قرآن كم بمیكی حرمتیجون دایما

نطق تحریر بیان ایتمكه ویردك قوتی راغب ایله طالبینی كثرة اوزره سن اكا

ای حسینی رفع دست ایت صدق ایله دلدن نیاز قل خدای بی نیازه دستك اج ایله دعا

نه قدر وارد رموءلف دخی شراح یا غنی جمله سینه ایجور انك كوثر حوض بقا

بهمدی كمش اوستادیمزه قیل رحیمی باقی قالمشلارنی ایله معمر یا خدا

والدینی مزه دخی رحمت ایله یا رحیم اوقودوب یازدرمغه اولدی سبب صحه و مساوا

راضی ایله بزدن انلاری الهی قیل كرم رحمتك دریاسینه اومارم انكر غرق اولا

هم دخی ماوا كرین باغ جنان ایله الهی حوریلر انلره مونس اوله تا روز جزا

بر كون اولور سیزه دخی دنیلور الحل قافلهٔ مؤمنوندن برزی قلمغل جدا

روح قرآن له حتم ایله الهی ﻪ لطف قل اوله هم جرم آطا اوزره حبیبك رهنما

اومارز ایده شفاعت بیزه اول كان كرم بر بز اوله مقام جنت ایجره عالیا

كیمكه یازوب یا اوقور ایشبو شرحی یا لطیف ویر حروف صاغنجه جنت ایجره حور اكا

بو دعای كیم ایشیدوب دیریه امین یا مجیب دوجهان بوخصلتوعن كوسترمكل بیركز اكا

عالم و دانه و آنا او للركر قیلور اینظر لطف عینیله قلالر واریسه نظمیمده خطا

خاوه

خاوهٔ عفو خطای كیم جكه تصحیح ایچون كوزلرینك نوری اسمیله اوله بور ضیا

تحت مصرعده یازیلان لعلله اول سطر لفظا و معنا مناسب دوشدی یعنی بوادا

تاریخ بیك اللی اوچ ذی الحجه ده ل یوم عید اولدی اتمامی میتر روز جمعه سیدا

در مكنون دیو ویردم اسمنی بو نظمیمك ربیم الله ایده تكثیر طالبینی ماسیثا

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن بو وزنده بولدی درتم حمد لله انتهی

هم رسول اكرمه نیجه تحیات و سلام آلینه واصحابنه تعظیم الی روز جزا

ترجیمله جزری ابیاتی جمله فی العدد

حرف غین حرفان رق صع

حرف جیم یا عد اولا

> مدات اتحی قسمدر اوچ واجب اوچ جائز واجب اولان متصل مد لازم مد طبیع جائز اولان مد منفصل مد عارض مد لین مد متصلك مدی واجب اصلی مد واجب مقداری اصلی واجب اصلی الف قدر در مقداری اوچ دورت بش روایت حفص اوزره

كلمتان خفيفتان في اللسان وثقيلتان سبحان الله وبحمده سبحان الله العظيم وبحمده استغفر الله

درس مشكل اولسه بو يعنی اوقويه فائده اوله

وما لنا الا نتوكل على الله وقد هدانا سبلنا ولنصبرن على ما آذيتمونا وعلى الله فليتوكل المتوكلون

درسدن مقدم اوچ دفعه اوقويه

اونتمايه سبب يعنی اونتمقدن شكايت ايدنه علاج بودر

ربا شرح لی صدری الى آخره قولی

اللهم اجعل نفسي مطمئنة تؤمن بلقائك وتقنع بعطائك وترضى بقضائك

[illegible]

اللهم اجرني في مصيبتي واخلف لي خيرا منها

عمر النبي	ونبوته	وفي المكة	وفي المدينة
٦٣	٢٣	٥٣	١٠

ايا يا مؤمن ندر غفلت سكا بلمكدر اهماس دكلميدر ولی نعمت نيچون سن بونده اعماس
كه تعداد ايتدی اول معبودی بعض بنی سنی وجوبيت مقرر در آنك بلمكدر اسماس
صفت صدقيله بلمك امانت فطنت وتبليغ دكلدر سلم اول بلمز آنك اولی وآخره سن
ديلرسن اسم مذكوری اشارتدر حروف كاتبه عدده كردخی تفصيل ديلرسن ايدم اسماس
بحساب ابجد
كه اول حضرت آدم دخی ادريس ايله موسی بودر بيل تا مارايدن عدونك سحر اغواس
دخی ابراهيم واسحاق وهم يوسف ايله يعقوب بولاری مدح ايدر خلاق خصوصا صالح اسماس
بری سی نوح وهود لوط دخی اسمعيل وايوب كه هارون ايله يونس هم دخی بل عبد الياس
سليمان حضرت داود ويحيى ايله دكلدر قيامتده عبادتنه آنك اول صوت حسن جنس
سبعه ذو الكفل زكريا شعيب حضرت عيسى محمد صل يا رب تمام بلدا اتفاقيه سين
دنيلمش دخی ذو القرنين عزير بله دخی لقمان بزه تصديق لازمدر بودر نعم سيفی بل اسلافی
سنك ضبطك محققكه نظمن ايلدك سيد حق اسنی ايده يم ويره مقامك آنده اعلاس

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان في فاتحة الكتاب بسبعة اسماء الشياطين اولها دلل والثاني يرب والثالث كيوم والرابع كنع والخامس كنس والسادس نعليهم والسابع بعليهم فان دخل من ذلك في الصلوة بطلت صلوته نقل من سراج الجوا تم تمت

در بيان اسماء اصحاب الكهف الشريف على الاختلاف الائمة

مكسلمينا املبخا مرطونش نوالش سابيوس بطينوس كشفطط اونوس مليخا مكسلمينا
مرطوس نواكيس ريطانس اونوس كيد سلططنوس او مكسلمينا مليخا مرطونش
سونس سارينوس كنططيوس دونواس او مكسلمينا تمليخا مرطونس بنيونس
دوانوانس كشفيطط يونس نقل من قاموس وعن على رضى الله عنه هم سبعة وثامنهم كلبهم اسماؤهم
يمليخا ومكسلمينا ومشليينا هؤلاء اصحاب يمين الملك ومرنوش ودبرنوش وشاذنوش اصحاب يساره وكان
يستشيرهم والسابع الراعى الذى اسمه كفشططيوش وافقهم حين هربوا من ملكهم دقيانوس
واسم كلبهم قطمير واسم مدينتهم افسوس بضم الهمزة نقل من قاضى وكشاف وقوله اسماؤهم يمليخا الى آخره
قال النسابورى عن ابن عباس رضى الله عنهما ان اسماء اصحاب الكهف تصلح للهرب وللطلب ولاطفاء الحريق
يكتب فى خرقة ويرمى بها فى وسط النار ولبكاء الطفل يكتب ويوضع تحت رأسه فى المهد
وللحرث يكتب على القرطاس ويرفع على خشب منصوب فى وسط الزرع وللضربان وللحمى المثلثة وللصداع
والغنى والجاه والدخول على السلاطين تشد على فخذه اليمنى ولعسرة الولادة تشد على فخذها اليسرى
ولحفظ المال والركوب فى البحر والنجاة من القتل والله اعلم من سعدى جلبى وعن ابن عباس رضى الله عنهما
انه روى عن النبى عليه السلام ان من حمل منكم اسماء اصحاب الكهف عصمه الله تعالى اولها الوباء والثانى
البرص والجذام والجنون والثالث احراق الدار والرابع الحجر العتيق والجديد والخامس الجن والشياطين
والسادس الوجاهة عند الملوك والسلاطين والناس اجمعين والسابع ان من غسل معه
خرج كل الداء من جسده وكذا اذا كان امرأة عقيمة فليغسل يوم الجمعة ثم جامع فى ليلة حبلت
باذن الله تعالى والثامن لم يزل من فرح مادام معه والتاسع اوسع قلب حاملهم من احياء العلوم
للحجة الغزالى رحمة الله عليه هو اسماء اصحاب الكهف قدس الله اسرارهم اسرارهم اعوذ بالله من الشيطان الرجيم
بسم الله الرحمن الرحيم ام حسبت ان اصحاب الكهف والرقيم كانوا من اياتنا عجبا
مرنوش دبرنوش شاذنوش يمليخا مكسلمينا مشليينا كفشططيوش قطمير رحمهم الله تعالى يمليخا مشلينيا
مكسلمينيا مرنوش دابرنوش شاذنوش كفيشططيوش قطمير رحمهم الله تعالى تم الروايات اصحاب
الكهف الاسماء على التفصيل لا يغفل بهذه الاسماء لانه فائدة كثيرة فى الدنيا والآخرة